

RS
USREPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE**Številka:** Up-538/20-20**Datum:** 19. 1. 2023

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi Tomaža Lovšeta, Ljubljana, ki ga zastopa Odvetniška pisarna Martelanc, Čamber Ristić in Kus, d. o. o., Ljubljana, na seji 19. januarja 2023

odločilo:

Ustavna pritožba zoper sodbo Višjega sodišča v Ljubljani št. I Cp 622/2019 z dne 29. 5. 2019 v zvezi s sodbo Okrajnega sodišča v Ljubljani št. IV P 1318/2017 z dne 14. 11. 2018 se zavrne.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Okrajno sodišče v Ljubljani je zavrnilo tožbene zahtevke pritožnika zoper izdajateljico časopisa Dnevnik (v nadaljevanju tožena stranka) za (a) umik niza člankov iz elektronskega medija Dnevnik Online in objavo javnega opravičila pritožniku glede navedenih člankov v tiskanem mediju Dnevnik; (b) sklic novinarske konference, na kateri bi tožena stranka preklicala svoje navedbe, ki izhajajo iz objave prisluhov v navedenih člankih, ter se opravičila pritožniku za protipravne posege v njegove osebnostne pravice; (c) zapoved toženi stranki, naj takoj preneha uporabljati, javno objavljati in razširjati izjave, ki so povzete po prisluhih oziroma predstavljajo prisluhe, pridobljene z izvajanjem prikritega preiskovalnega ukrepa nadzora telefonskih komunikacij, ki je bil v predkazenskem postopku odrejen zoper pritožnika, oziroma za prepoved toženi stranki, da na ta način posega v tožnikovo zasebnost, ugled in dobro ime.

2. Okrajno sodišče poudarja, da posameznik ne more zahtevati, naj se ga v javnosti ne omenja. Prav tako naj ne bi mogel izbirati, kako naj se ga v javnosti omenja.

Presoje utemeljenosti tožbenih zahtevkov pritožnika naj ne bi moglo biti brez vsebinske presoje dometa ustavne pravice do svobode izražanja (svobode tiska) iz 39. člena Ustave. Okrajno sodišče navaja, da ne gre le za pravico medijev do objavljanja informacij, ampak tudi za univerzalno pravico javnosti do sprejemanja informacij, ki se dotikajo vprašanj s področja gospodarstva.

3. Okrajno sodišče ugotavlja, da je tajne prisluhe telefonskim pogovorom iz predkazenskega postopka pridobil anonimni vir, ki jih je posredoval novinarjem tožene stranke in njeni odgovorni urednici. Objavljeni naj bi bili le deli prisluhov, ki so se nanašali na prodajo Mercatorja, ne pa deli, ki so se nanašali na podrobnosti iz pritožnikovega zasebnega življenja ali na poslovanje Diners Cluba Slovenija (v zvezi s katerim naj bi tekel kazenski postopek). Okrajno sodišče pripozna dvojno (s tem pa poglobljeno) naravo posega v pritožnikovo komunikacijsko zasebnost: najprej na podlagi odredbe sodišča pod pogoji iz drugega odstavka 37. člena Ustave, nato še z objavo pridobljenih prisluhov v časopisu oziroma na spletu. Ocenjuje, da je v konkretnem primeru objava tajnega gradiva iz predkazenskega postopka kljub temu – izjemoma – dopustna. Obstajal naj bi močan in izrazit javni interes za to, da se javnost seznanila z okoliščinami v zvezi s prodajo Mercatorja kot enega največjih slovenskih podjetij, in s tem za poseg v komunikacijsko zasebnost pritožnika. Brez razkrivanja vsebine prisluhov naj novinarji sploh ne bi mogli predstaviti ozadja prodaje Mercatorja tako, da bi javnosti izkazali, da objavljajo točne in zanesljive podatke. Objava prisluhov naj bi dala verodostojnost navedbam in zapisom v člankih. Brez njihove objave naj ozadje te prodaje ne bi postalo znano. Po mnenju Okrajnega sodišča naj tožena stranka o konkretni temi niti ne bi mogla poročati na drugačen način, to je brez objave prisluhov. Zato naj izvrševanje pravice do svobode izražanja tožene stranke v okoliščinah primera ne bi prekomerno omejevalo izvrševanja pravice do komunikacijske zasebnosti pritožnika in naj ne bi bilo protipravno. Izvor prisluhov in njihova objava v Dnevniku naj ne bi predstavljala takšnega posega v komunikacijsko zasebnost, ki bi bil sam po sebi, ne glede na vsebino zapsanega in objavljenega, protipraven. Okrajno sodišče meni, da sporni poseg v komunikacijsko zasebnost pritožnika prestane tudi t. i. trojni test glede nujnosti posega v svobodo izražanja, kot ga je v svoji sodni praksi izoblikovalo Evropsko sodišče za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP).¹

4. Okrajno sodišče podrobneje opiše bistvo vsebine prisluhov (zlasti v zvezi s tem, kako razkrivajo, da so vplivne osebe, vključno s pritožnikom, ravnale v zakulisju prodaje družbe Mercator družbi Agrokor, zasledujoč tudi svoje zasebne interese). Objavljene vsebine naj bi prikazale, kako vplivneži prek neformalnih povezav in prijateljskih stikov ter zvez urejajo pomembne zadeve javnega značaja, pri čemer jih vodijo zasebni interesi. Ta tema je po mnenju Okrajnega sodišča zadeva splošnega pomena, ki naj bo v demokratični družbi deležna odprte in javne razprave. Razprava

¹ Pri tem se sklicuje na sodbo ESČP v zadevi *Lombardo in drugi proti Malti* z dne 24. 4. 2007.

o privatizaciji državnih podjetij v povezavi z razkrivanjem vpliva prikritih interesnih gospodarskih omrežij naj bi bila pomembna in v interesu javnosti. To stališče je Okrajno sodišče podkrepilo s sklicevanjem na presojo Ustavnega sodišča² in sodno prakso ESČP³ v primerih, ki naj bi bili podobni. Ne bi naj držalo, da bi le razkritje kaznivega dejanja upravičevalo razkritje zasebnih podatkov in povezav, osebnih mnenj in poslovnih skrivnosti ter delov prisluhov iz predkazenskega postopka.

5. Relativno javne osebnosti naj bi morale po mnenju Okrajnega sodišča trpeti določeno stopnjo vdora v svojo zasebnost; članki naj se ne bi dotikali intimnega in družinskega življenja pritožnika, ne bi naj zgolj zadovoljevali zvedavosti bralcev, pač pa naj bi razkrivali pritožnikovo poslovno delovanje. To naj bi bila najmanj varovana sfera pritožnikove zasebnosti. Okrajno sodišče utemelji, na podlagi katerih okoliščin pripiše pritožniku status relativno javne osebe. Zaradi tega statusa naj bi bil pritožnik izpostavljen ostrejšemu javnemu nadzoru in kritiki, njegovo polje pričakovane zasebnosti naj bi bilo manjše. Posebej v zvezi z novinarskim poročanjem naj bi svoboda izražanja pri tehtanju nasprotujočih si interesov in dobrin nosila posebno težo, zaradi česar naj bi bilo treba posebej skrbno preveriti, ali obstajajo ustavno sprejemljivi razlogi za njeno omejevanje. Očitki pritožnika o senzacionalističnem in negativnem pisanju naj bi bili neutemeljeni. Uporaba nekaterih kritičnih metaforičnih besednih zvez naj bi predstavljala analitično presojo ravnanja ljudi, ne pa napada na osebo oziroma sramotitve.

6. V zvezi z zatrjevanim vplivom ravnanja tožene stranke na kazenski postopek v zadevi Diners Club Slovenija (in zatrjevanim posegom v pravico do poštenega sojenja) Okrajno sodišče zaključi, da ga ni bilo. Članki in objavljeni prisluhi naj se ne bi nanašali na kaznivo dejanje, ki se je pritožniku očitalo v tistem kazenskem postopku. Pritožnik naj ne bi trdil, da zoper njega teče še kakšen drug kazenski postopek.

7. Okrajno sodišče navaja, da je s svobodo izražanja varovan tudi način izražanja (oblikovanja člankov). V konkretnem primeru naj bi (dobesedna) vključitev delov prisluhov v članke prispevala k prepričljivosti njihove sporočilne moči. Prikaz izsekov iz prisluhov s slikami naj bi pri povprečnem bralcu povečal stopnjo verodostojnosti vsebine in s tem branost. Člen 10 Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – v nadaljevanju EKČP) naj bi novinarjem zagotavljal, da sami odločijo o tem, ali je zaradi kredibilnosti objavljenih podatkov potrebna tudi objava določenih informacij, med katere sodijo tudi informacije, ki uživajo določeno stopnjo zaupnosti.

² Okrajno sodišče omenja odločbo Ustavnega sodišča št. Up-570/09 z dne 2. 2. 2012 (Uradni list RS, št. 18/12, in OdlUS XIX, 40).

³ Okrajno sodišče omenja sodbi ESČP v zadevah *Radio Twist A. S. proti Slovaški* z dne 19. 12. 2006 in *Verlagsgruppe News GmbH proti Avstriji (št. 2)* z dne 14. 12. 2006.

8. Po tem, ko je Okrajno sodišče utemeljilo, da je bila objava prisluhov iz predkazenskega postopka v temelju dopustna (torej po tem, ko je obrazložilo svojo rešitev kolizije pravic z vidika pritožnikove komunikacijske zasebnosti), je tehtalo med zatrjevano kršitvijo osebnostnih pravic pritožnika (čast, ugled in dobro ime) in svobodo tiska. Poudarilo je, da je dopustno, da novinarji podajajo tudi lastna mnenja, vrednostne sodbe, lastna stališča in komentarje o neki zadevi, če pri tem nimajo zaničevalnega oziroma žaljivega namena. Poleg tega naj bi negativne vrednostne sodbe morale imeti nekaj podlage v (resničnih) dejstvih. Glede objavljenih dejstev naj bi zadoščalo, da toženec dokaže ali njihovo resničnost ali (če so neresnična), da je imel utemeljen razlog verjeti v njihovo resničnost. Tehtanje naj bi moralo biti posebej pazljivo, upošteven naj bi bil status pritožnika oziroma njegova družbena vloga v času objave člankov.

9. Upošteva ta izhodišča, je Okrajno sodišče nato podrobno vsebinsko obravnavalo posamezne sporne članke. V članku "Zgodba o Tomažu in Ivici" je bila uporabljena besedna zveza "prvorazredni prevarant". Okrajno sodišče je štelo, da ne gre za protipravno ravnanje avtorja članka. Ta naj ne bi imel namena zaničevati pritožnika, pač pa le opozoriti na funkcioniranje družbe, v kateri živimo. Dopustno naj bi bilo pisanje, ki karikira, pretirava in provocira, če gre za vrednostno sodbo, ki temelji na že znanih dejstvih (iz prej objavljenih člankov). Okrajno sodišče je stališče, da se pri ugotavljanju, ali je prišlo do zlorabe svobode izražanja, ne sme izhajati le iz jezikovnega pomena sporne izjave, temveč je to izjavo treba vrednotiti na podlagi vseh okoliščin primera (celotnega konteksta dogodka), oprlo na judikaturu Ustavnega sodišča in ESČP.⁴

10. Članek "Kako po Lovšetu?" je uporabil izraz "sprevržena figura idealnega Slovenca", za pritožnika pa so bili posebej sporni še nekateri drugi deli tega članka, predvsem tisti o "bitju, ki ne živi zgolj v globinah". Okrajno sodišče je ugotovilo, da tudi ta članek ni protipraven, da iz njega ne izhaja namen zaničevanja, temveč le novinarjevo videnje zadeve glede na predhodno objavljene prisluhe in članke.

11. Obema člankoma naj bi bilo skupno, da sta imela podlago v objavljenih prisluhih, za katere sta avtorja imela utemeljene razloge, da sta jih štela za verodostojne (članka naj bi torej imela zadostno dejansko podlago). Pri uporabljenih izrazih pa naj bi šlo za – glede na status pritožnika kot relativne javne osebe – še sprejemljivo publicistično izrazoslovje. V člankih naj bi bila podana sprejemljiva kritika pritožnikovega poslovnega delovanja ter avtorsko videnje zadeve – brez osebnega napadanja in žaljivega namena.

⁴ Odločba Ustavnega sodišča v zadevi št. Up-345/01 z dne 5. 2. 2004 (Uradni list RS, št. 16/04, in OdlUS XIII, 43). Sodba ESČP v zadevi *Oberschlick proti Avstriji* (št. 2) z dne 1. 7. 1997.

12. V zvezi s člankom "Nenavadna izjava tožilstva" je Okrajno sodišče navedlo, da predvsem povzema vsebino prej objavljenega ter utemeljuje javni interes za objavo prisluhov in njihovo verodostojnost. Zaničevalnega namena naj ne bi bilo, novinarji pa naj bi najmanj imeli utemeljen razlog verjeti v resničnost zapsanega. Zato naj tožena stranka s tem člankom ne bi posegla v čast in dobro ime pritožnika.

13. Utemeljen naj ne bi bil niti zahtevk za umik članka "Prisluhi Lovšetu: Lovše nad Dnevnik: zahteva 50.000 EUR odškodnine". Konkretnih navedb o posegu v osebne pravice s tem člankom naj pritožnik niti ne bi podal. Podobno je Okrajno sodišče ocenilo glede članka "Balažič Senici: Za pogovore z Lovšeto plačal 27.000 EUR" in glede članka "Kako so čevlji predsednice vlade odpirali vrata v Peko".

14. Glede zapisa "Jutri v Dnevniku: Kdo se je ujel v prisluhe Tomažu Lovšetu" je Okrajno sodišče ugotovilo, da gre za neke vrste vnaprejšnjo napoved bodočih člankov. Ta naj ne bi bila senzacionalistična. Tudi širše (glede vseh člankov kot zaključene celote) Okrajno sodišče meni, da toženi stranki ni mogoče očitati senzacionalističnega pisanja. Članki naj bi povzemali vulgarne besede iz prisluhov za ilustracijo domačnosti in prijateljstva med sogovorniki. Dobesedno povzemanje prisluhov naj bi omogočalo lažje branje in razumevanje člankov. Pretiravanja, poseganja v zasebno življenje pritožnika ali v njegove druge posle (ki se ne tičejo prodaje državnih podjetij) naj v člankih ne bi bilo. Komunikacija o poslih, ki pomembno vplivajo na slovensko družbo, naj ne bi bila zasebna – intimna komunikacija pritožnika, tudi če je bila opravljena z njegovimi znanci in prijatelji.

15. Okrajno sodišče meni, da so novinarji ravnali v dobri veri, skladno z novinarsko etiko, z namenom, da javnosti posredujejo natančne in zanesljive informacije ter prikažejo ozadje prodaje Mercatorja, ki bi očem javnosti ostalo skrito, če tožena stranka ne bi objavila spornih člankov. Glede dobesedne objave nekaterih prisluhov je Okrajno sodišče tudi na tem mestu ponovilo, da je treba novinarjem, kolikor je mogoče, dopustiti svobodo pri izbiri izraznega sredstva. Svoboda izražanja naj ne bi ščitila le vsebine izraženih idej in informacij, ampak tudi obliko, v kateri so izražene.

16. Glede članka "Todorić Lovšetu: Zdaj se je vključil tudi Medja" Okrajno sodišče navaja, da so imeli avtorji zadostno dejansko podlago za svoje pisanje (v resničnost katere so imeli vsaj utemeljen razlog verjeti) in da namen pisanja tudi ni bilo zaničevanje pritožnika, pač pa le opozarjanje na ozadje prodaje Mercatorja. Za članek "Prisluhi Lovšetu: Mercator le del vezane trgovine" je Okrajno sodišče najprej ugotovilo, da prisluhi niso bili iztrgani iz konteksta ali napačno prevedeni. Novinarji naj bi pisali na podlagi resničnih dejstev oziroma naj bi imeli utemeljen razlog verjeti v njihovo resničnost. Novinarji naj bi sicer okoli vsebine prisluhov v tem članku zgradili širšo zgodbo glede domnevnega obstoja vezane trgovine v trikotniku med Slovenijo, Hrvaško in mednarodnimi investicijskimi bankami, katere del naj bi bila prodaja

družbe Mercator družbi Agrokor. Vendar je protipravnost izključena, saj tudi iz tega članka ne izhaja, da bi imel zaničevalen namen v razmerju do pritožnika. Sodišče posebej opozori, da je tudi bankir Alex Dibelius postal relativno javna oseba, ko se je vključil v dogajanje, zelo pomembno za slovensko javnost. Tožena stranka naj tudi ne bi posegla v osebne pravice pritožnika, ko je poročala o njegovem osebnem mnenju glede Boštjana Jazbeca, Boruta Jamnika in Uroša Čuferja. S tem naj bi se celovito prikazovala osebnost oziroma značaj pritožnika.

17. Za članek "Prisluhi Lovšetu: Dvojna vloga Mira Senice" je Okrajno sodišče ugotovilo, da je nesporno, da so bili resnični in pristni prisluhi povzeti pravilno. Tožena stranka naj bi dokazala resničnost objavljenih dejstev oziroma da je imela utemeljen razlog verjeti v njihovo resničnost. Zaničevalnega namena naj ne bi bilo. Dokazati, kako se vse rešuje s telefonskimi pogovori in osebnimi uslugami, naj bi bilo v interesu javnosti. Okrajno sodišče objavo članka umesti v javni interes pokazati ozadje prodaje Mercatorja in prikazati škodljivo učinkovanje zvez, poznanstev in prijateljstev med gospodarstveniki. Tudi za članek "Balažič: Za pogovore Senica – Lovše nisem vedel" je Okrajno sodišče ugotovilo, da temelji na resničnih dejstvih.

18. Okrajno sodišče ni ugodilo niti zahtevku za umik članka "Prisluhi Tomažu Lovšetu: Petrolov finančnik sredi pogajanj z Dinersom z Lovšetom kupoval Rogaško". Tudi za njegovo objavo naj bi obstajal javni interes, dejanska podlaga članka naj bi bila resnična (oziroma so avtorji utemeljeno verjeli v njeno resničnost), mnenja so temeljila na dejstvih, zaničevalnega namena pa naj ne bi bilo. Posega v čast in dobro ime pritožnika naj torej ne bi bilo.

19. Okrajno sodišče je odločilo, da, celostno gledano, svoboda izražanja mnenj tožene stranke zaradi izrednega javnega interesa za poročanje o prodaji družbe Mercator prevlada nad pritožnikovo komunikacijsko zasebnostjo ter častjo in dobrim imenom. Tudi če so nekateri objavljeni podatki bili poslovna tajnost, naj bi bil javni interes za njihovo razkritje zaradi pomembnosti obravnavane teme tako močan, da je – upošteva, da je pritožnik relativno javna oseba – pretehtal nad pravico pritožnika do poslovne skrivnosti. Za Okrajno sodišče je bilo bistveno tudi, da so imeli novinarji podlago za pisanje v pristnih in resničnih prisluhih, da so skrbno raziskovali ozadje prodaje družbe Mercator tudi s pomočjo drugih virov podatkov in da so imela njihova mnenja temu primerno solidno dejstveno podlago. Sporni članki so po oceni Okrajnega sodišča prispevali k boljši obveščeni ljudi in k družbeno odgovorni javni razpravi o ozadju prodaje družbe Mercator (kot podjetja, s katerim naj bi bilo povezano veliko delovnih mest, dobaviteljev in davkoplačevalskega denarja prek bank upnic družbe Mercator).

20. Okrajno sodišče je prav tako podrobno obrazložilo, kako po njegovem mnenju na odločitev v zadevi vplivajo nekateri judikati ESČP in Ustavnega sodišča.

21. Višje sodišče je pritožnikovo pritožbo v celoti zavrnilo. Strinjalo se je, da je bil poseg v pritožnikovo komunikacijsko zasebnost, glede na močan javni interes za seznanitev javnosti z okoliščinami prodaje enega največjih slovenskih podjetij, dopusten. Ni sledilo pritožbenim navedbam, da je poseg v 37. člen Ustave dopusten le državnim organom. Test sorazmernosti posega v to pravico naj bi sodišče prve stopnje opravilo pravilno (skupaj z vidikoma ožje sorazmernosti in nujnosti). Višje sodišče se je strinjalo, da je pritožnik relativno javna oseba. Tudi pritožbenim očitkom o senzacionalističnem poročanju ni pritrdilo. Vključitev dela prisluhov v članke je prispevala k prepričljivosti sporočilne moči člankov. V člankih naj bi bila povzeta le komunikacija, ki se je nanašala na poslovno delovanje. Pravilno naj bi bilo stališče prve stopnje, da je bil namen novinarjev poročanje o prodaji družbe Mercator, ne pa diskreditacija pritožnika. Višje sodišče je obrazloženo zavrnilo tudi očitke o neobrazloženosti in protispisnosti. Kot pravilne je sprejelo zaključke sodišča prve stopnje o utemeljenem razlogu novinarjev, da verjamejo v resničnost zapisanih dejstev, in o odsotnosti zaničevalnega namena. Tudi z vidika pravice tožnika do časti in dobrega imena naj bi bila objava prisluhov oziroma člankov dopustna in v javnem interesu, da bi se javnost lahko seznanila s podrobnostmi zelo pomembne družbene teme v javnem interesu.

22. Vrhovno sodišče ni dopustilo pritožnikove revizije.

23. Pritožnik vlaga ustavno pritožbo zoper sklep Vrhovnega sodišča in sodbi Višjega in Okrajnega sodišča. Zatrjuje kršitve 2., 22., 27., 29., 35. in 37. člena Ustave ter 6. člena EKČP. Meni, da iz 35. in 37. člena Ustave izhaja, da ima vsakdo pravico odločiti, kdo bo slišal vsebino njegove komunikacije in ali bo njegov glas posnet in prek nosilca zvoka posredovan tretjim osebam. Obstajala naj bi izključna pravica osebe, da razpolaga s tem, kar je govorila, da sama odloča, kdo naj to sliši in kdo lahko to sliši. Pritožnik poudarja, da v pravnem redu ni zakonske podlage za poseg medijev v komunikacijsko zasebnost. Meni, da zgolj dejstvo ustavnoskladne in zakonskoskladne pridobitve prisluhov ne pomeni, da je dopustna tudi njihova medijska objava. Pri tem (drugem) posegu naj bi šlo za upravičeno pričakovanje pritožnika, da njegove komunikacije ne bodo nadzorovali mediji in da ne bo javno razširjena. Pritožnik poudarja, da je tudi poslovna komunikacija predmet varstva 35. in 37. člena Ustave. Izsledki nadzora telefonskih pogovorov, ki ga odredi preiskovalni sodnik, naj bi bili lahko uporabljeni samo za namene dokazovanja v kazenskem postopku. Konkretni prisluhi naj bi bili pridobljeni v zvezi s sumom kaznivih dejanj v zadevi Diners Club Slovenija, na kar pa naj se sploh ne bi nanašali. Tako naj bi tožena stranka javnosti razkrila podatke, ki sicer tej nikoli ne bi bili razkriti. Njihovo razkritje javnosti naj bi bilo zato še toliko bolj nedopustno. Pritožnik se ne strinja s stališčem sodišč, da prevlada močan interes javnosti, da se seznanijo z okoliščinami v zvezi s prodajo družbe Mercator.

24. Pritožnik navaja, da sta sodišči nepravilno izvedli vrednostno tehtanje "druge in tretje točke trojnega testa". Vsaka tema, ki zanima bralce, naj še ne bi mogla upravičevati grobega posega v komunikacijsko zasebnost. Pritožnik trdi, da bi bil javni interes lahko podan kvečjemu za razkritje protipravnega ravnanja pritožnika, višine kupnine za družbo Mercator, razlogov za njegovo prodajo (in podobno). Sodišče prve stopnje naj se ne bi opredelilo do škode, ki je nastala pritožniku zaradi poročanja tožene stranke in posega v njegove ustavne pravice. Poleg tega naj razkrivanje vsebine tajnih prisluhov in objavljanje zasebnih (tudi poslovnih) pogovorov, osebnih mnenj in poslovnih skrivnosti ne bi bilo nujno v demokratični družbi (v razmerju do zasledovanega cilja bolj verodostojnega poročanja o prodaji družbe Mercator).

25. Pritožnik uveljavlja kršitev 22. člena Ustave glede stališča sodišč, da je bil dokazni predlog tožene stranke za zaslišanje novinarjev substanciran. S tem stališčem naj bi Višje sodišče neobrazloženo odstopilo od sodbe Vrhovnega sodišča št. II Ips 52/2006 z dne 9. 7. 2008. Zato naj bi 22. člen Ustave kršilo tudi Vrhovno sodišče, ki ni dopustilo revizije.

26. Javna objava prisluhov, zbranih v predkazenskem postopku, v mediju naj bi grobo posegala v pravico pritožnika do obrambe v kazenskem postopku (29. člen Ustave). Tožena stranka naj bi začela objavljati prisluhe v času, ko je bila v teku preiskava, v kateri naj bi državno tožilstvo predlagalo zaslišanje večjega števila prič. Pritožniku naj bi pravica do obrambe zagotavljala utemeljeno pričakovanje, da so te priče zaslišane, ne da bi pred tem imele pravico do vpogleda v dokazno gradivo. Že na podlagi tega naj bi bilo mogoče zaključiti, da je bilo z javno objavo prisluhov tožene stranke v časopisu grobo poseženo v pravico pritožnika iz 29. člena Ustave. Poročanje tožene stranke naj bi zaradi negativnih konotacij in vrednostnih sodb o pritožniku poseglo v njegovo domnevo nedolžnosti iz 27. člena Ustave.

27. Pritožnik nazadnje uveljavlja tudi kršitev 2. člena Ustave. Protizakonitemu ravnanju in kršitvam ustavnih pravic naj sodišča ne bi smela dati pravnega varstva. Trdi, da mu ni bila zagotovljena pričakovana pravna varnost.

28. Ustavno sodišče je s sklepom št. Up-538/20 z dne 7. 12. 2021 ustavno pritožbo zoper sodbo Višjega sodišča v zvezi s sodbo Okrajnega sodišča sprejelo v obravnavo. V skladu s prvim odstavkom 56. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12, 23/20 in 92/21– v nadaljevanju ZUstS) je o sprejemu obvestilo Višje sodišče v Ljubljani. Na podlagi drugega odstavka 56. člena ZUstS je bila ustavna pritožba poslana toženi stranki, ki je nanjo odgovorila.

29. Tožena stranka trdi, da pritožnik v pritožbi zoper sodbo sodišča prve stopnje ni zatrjeval kršitev 2., 27. in 29. člena Ustave (kršitev 2. člena Ustave naj bi prvič uveljavil šele v ustavni pritožbi). Zato naj v tem delu ne bi vsebinsko izčrpal pravnih

sredstev pred vložitvijo ustavne pritožbe. Tožena stranka navaja, da je bil njen dokazni predlog za zaslišanje takratne odgovorne urednice in posameznih novinarjev pravilno substanciran. Pritožnika ima za javno osebnost, ki se ne more s sklicevanjem na pravico do zasebnosti ubraniti pred objavljanim podatkov o poslovnem delovanju. Tožena stranka obširno utemeljuje, zakaj naj bi objavljeni prisluhi oziroma članki bili v javnem interesu, glede katerega mora pretehtati svoboda izražanja medija. Namen objave spornih člankov je bil po razlagi tožene stranke seznaniti javnost z načinom delovanja gospodarskih, finančnih in političnih vplivnežev, ki vplivajo ali si prizadevajo vplivati na poslovanje največjih gospodarskih družb v Sloveniji in v tujini, na poslovanje največje banke v Sloveniji in bank v tujini ter na poslovanje Banke Slovenije, Evropske centralne banke in Evropske banke za obnovo in razvoj. Tožena stranka v razkritih prisluhih prepozna podlago za zaključek o povezani mreži vplivnežev, ki zakulisno zasledujejo zgolj svoje interese. Prodaja družbe Mercator naj ne bi bil običajen posel, pač pa takšen, ki je imel in še ima velike in dolgoročne vplive na gospodarstvo v Sloveniji. Javnost naj bi imela pravico biti seznanjena z načinom poslovanja družb, ki imajo velik vpliv na stanje in razvoj v Sloveniji. Tožena stranka s sklicevanjem na nekatere odločitve ESČP in Ustavnega sodišča utemeljuje, da je pisanje o integriteti vodilnih poslovnežev in o njihovih poslovnih praksah v javnem interesu, ki lahko pretehta tudi nad človekovo pravico do komunikacijske zasebnosti.

30. Tožena stranka poudarja, da je do prisluhov prišla na zakonit način (od anonimnega vira, ki ji jih je posredoval po lastni iniciativi). Meni pa, da odločitev sodišč pri tako močnem interesu javnosti, da se seznanijo z razkritjem gospodarskih omrežij, ne bi mogla biti drugačna niti v primeru, da bi novinarji do prisluhov prišli nezakonito.⁵ Zatrjuje, da o zadevi ni poročala senzacionalistično in da se je iz utemeljenih razlogov odločila za vnaprejšnjo napoved objave spornih člankov, za razdelitev obravnave v več zaporednih člankov ter za posebno grafično izpostavitvev in dobesedno povzemanje delov prisluhov.

31. Tožena stranka trdi, da do kršitve pravice do poštenega sojenja v zadevi Diners Club Slovenija ni moglo priti, saj objavljeni prisluhi in članki nikakor niso povezani s to zadevo. Odgovor tožene stranke je bil poslan pritožniku, ki v svojem odzivu vztraja pri stališčih iz ustavne pritožbe.

B. – I.

Splošna izhodišča ustavnosodne presoje v obravnavani zadevi za kolizijo pravice do komunikacijske zasebnosti s svobodo izražanja

⁵ To naj bi izhajalo iz sodbe ESČP v zadevi *Radio Twist A. S. proti Slovaški*, iz odločitve ESČP v zadevi *Benediktsdottir proti Islandiji* z dne 16. 6. 2009 in iz odločbe Ustavnega sodišča št. Up-570/09.

32. Pritožnik zatrjuje kršitev več človekovih pravic. Ustavno sodišče je najprej presodilo glede vprašanja, kako sta sodišči rešili kolizijo človekove pravice pritožnika do komunikacijske zasebnosti iz 37. člena Ustave z ustavno pravico tožene stranke (izdajateljice medija) do svobode izražanja iz prvega odstavka 39. člena Ustave.

33. V skladu s prvim odstavkom 37. člena Ustave je zagotovljena tajnost pisem in drugih občil. S to določbo Ustava zagotavlja svobodno in nenadzorovano komunikacijo po sredstvih, ki omogočajo izmenjavo oziroma posredovanje informacij na daljavo, ter s tem zaupnost razmerij, v katera pri takem sporočanju vstopa posameznik. Pogoje za omejitev pravice do tajnosti pisem in drugih občil določa drugi odstavek 37. člena Ustave, in sicer je poseg v svobodo komuniciranja dopusten, če: 1) je določen v zakonu, 2) ga s svojo odločbo dovoli sodišče, 3) je določno omejen čas izvajanja posega in 4) je nujen za uvedbo ali potek kazenskega postopka ali za varnost države.⁶ Pravica do komunikacijske zasebnosti iz prvega odstavka 37. člena Ustave v prvi vrsti varuje vsebino posredovanega sporočila. Poleg vsebine sporočila pa so varovani tudi okoliščine in dejstva, povezani s komunikacijo.⁷ Ustavnosodno merilo, po katerem Ustavno sodišče presoja, ali določena komunikacija uživa varstvo iz 37. člena Ustave, je upravičeno pričakovanje zasebnosti – predmet varstva 37. člena Ustave je torej tista komunikacija, v kateri posameznik upravičeno pričakuje zasebnost in to tudi jasno izkaže navzven.⁸ V okviru pravice do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja opredeljuje pravico do (tudi) komunikacijske zasebnosti tudi EKČP v 8. členu,⁹ ki pa ne zagotavlja višje ravni varstva zasebnosti kot Ustava, zato je Ustavno sodišče izpodbijani sodbi presojalo z vidika 37. člena Ustave (ob upoštevanju meril in standardov iz sodne prakse ESČP).¹⁰

⁶ Primerjaj z 9. točko odločbe Ustavnega sodišča št. Up-540/11 z dne 13. 2. 2014 (Uradni list RS, št. 20/14, in OdlUS XX, 33) in z G. Klemenčič v: L. Šturm (ur.), Komentar Ustave Republike Slovenije, Dopolnitev A, Fakulteta za državne in evropske študije, Ljubljana 2011, str. 522.

⁷ Odločba Ustavnega sodišča št. Up-540/11, 11. točka obrazložitve.

⁸ Prav tam, 11. in 14. točka obrazložitve, in odločba Ustavnega sodišča št. Up-979/15 z dne 21. 6. 2018 (Uradni list RS, št. 54/18, in OdlUS XXIII, 26), 18. točka obrazložitve.

⁹ EKČP v 8. členu določa: "1. Vsakdo ima pravico do spoštovanja svojega zasebnega in družinskega življenja, svojega doma in dopisovanja. 2. Javna oblast se ne sme vmešavati v izvrševanje te pravice, razen če je to določeno z zakonom in nujno v demokratični družbi zaradi državne varnosti, javne varnosti ali ekonomske blaginje države zato, da se prepreči nered ali zločin, da se zavaruje zdravje ali morala ali da se zavarujejo pravice in svoboščine drugih ljudi."

¹⁰ Podobno posebna obravnava očitkov pritožnika tudi z vidika 35. člena Ustave ni bila potrebna. Varstveno območje 37. člena Ustave namreč ni ožje od varstvenega območja 35. člena Ustave. Komunikacijska zasebnost varuje v bistvenem enake vrednote kot splošna pravica do zasebnosti, pri čemer pa že Ustava določa strožje pogoje za dopustnost posega v

34. Ustava v prvem odstavku 39. člena zagotavlja svobodo izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska ter drugih oblik javnega obveščanja in izražanja. Vsakdo lahko svobodno zbira, sprejema ter širi vesti in mnenja (drugi odstavek 39. člena Ustave). V okviru pravice do svobode izražanja Ustavno sodišče pripisuje še posebej velik pomen svobodi novinarskega izražanja oziroma svobodi tiska¹¹ in poudarja, da mora izražanje v okviru teme v javnem interesu uživati široke meje.¹² Po ustaljeni ustavnosodni presoji so meje sprejemljive kritike v pomembni meri odvisne od družbene vloge tistega, ki ga zadevajo. Posameznik, ki se odloči za javno funkcijo oziroma nastopanje, vzbuja večji interes javnosti.¹³

35. ESČP poudarja, da je slog del komunikacije (kot oblika izražanja) in je kot tak varovan skupaj z vsebino izjave.¹⁴ V svoji sodni praksi ESČP poudarja poseben pomen pravice do svobode izražanja za svobodno in demokratično družbo. Svoboda izražanja je eden od temeljev demokratične družbe in eden od temeljnih pogojev za napredek družbe in za razvoj vsakega posameznika.¹⁵ V okviru pravice do svobode izražanja pa je za zagotavljanje demokratičnega družbenega procesa še posebej pomembna svoboda tiska.¹⁶ Čeprav tisk ne sme prestopiti določenih meja, predvsem v zvezi z varstvom ugleda in pravic drugih, je dolžnost novinarjev, da v skladu s svojimi obveznostmi in odgovornostmi širijo informacije in ideje o zadevah v javnem interesu. Ne le, da ima tisk nalogo posredovanja takih informacij in mnenj, javnost ima tudi pravico, da je z njimi seznanjena.¹⁷ Pri tem ni naloga niti ESČP niti nacionalnih

komunikacijsko zasebnost zaradi posebnega pomena zaupnosti pri komunikaciji na daljavo, pri kateri je otežen nadzor udeležencev komunikacije nad samo komunikacijo, ko se začne njen prenos po tehničnih sredstvih.

¹¹ Glej na primer odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-106/01 z dne 5. 2. 2004 (Uradni list RS, št. 16/04, in OdlUS XIII, 7), 7. točka obrazložitve.

¹² Glej na primer odločbo Ustavnega sodišča št. Up-515/14 z dne 12. 10. 2017 (OdlUS XXII, 29), 10. točka obrazložitve.

¹³ Glej odločbi Ustavnega sodišča št. Up-1128/12 z dne 14. 5. 2015 (Uradni list RS, št. 37/15, in OdlUS XXI, 14), 8. točka obrazložitve, in št. Up-462/02 z dne 13. 10. 2004 (Uradni list RS, št. 120/04, in OdlUS XIII, 86), 8. točka obrazložitve.

¹⁴ Primerjaj s sodbo ESČP v zadevi *Mladina, d. d., proti Sloveniji* z dne 17. 4. 2014.

¹⁵ ESČP v sodbi v zadevi *Handyside proti Združenemu kraljestvu* z dne 7. 12. 1976, 49. točka obrazložitve.

¹⁶ Primerjaj s sodbo ESČP v zadevi *Sunday Times proti Združenemu kraljestvu (št. 1)* z dne 26. 4. 1979, 65. točka obrazložitve.

¹⁷ Tako ESČP v sodbah v zadevah *Axel Springer AG proti Nemčiji* z dne 7. 2. 2012, 81. točka obrazložitve, in *Verlagsgruppe News GmbH in Bobi proti Avstriji* z dne 4. 12. 2012, 63. točka obrazložitve.

sodišč, da bi presojala in nadomeščala poglede tiska glede tehnik poročanja, ki jih je treba sprejeti v posameznem primeru.¹⁸

36. Ustavno sodišče priznava visoko stopnjo varstva svobodi izražanja pravnih oseb, ki se poklicno ukvarjajo z javnim obveščanjem, zaradi njihove ključne vloge v demokratični družbi pri širjenju informacij o zadevah v javnem interesu.¹⁹ Nižjo stopnjo varstva priznava Ustava svobodi izražanja pravnih oseb izrazito komercialne narave, saj se ta praviloma kaže v obliki ekonomskega oglaševanja.²⁰

37. Kolikor je pritožnika smiselno razumeti, naj bi bila njegova komunikacijska zasebnost z objavo oziroma uporabo tajnih prisluhov telefonskim pogovorom v člankih, objavljenih v mediju tožene stranke, kršena že zato, ker naj za tako objavo oziroma uporabo ne bi bilo neposredne ustavne podlage v drugem odstavku 37. člena Ustave. Temu stališču ni mogoče pritrčiti. Ustavno sodišče je že sprejelo stališče, da so nekatere zahteve, ki izhajajo iz varstva človekovih pravic, takšne, da jih je po naravi stvari mogoče uporabiti le pri poseganju države v temeljne pravice posameznika. Po tem stališču pogoji iz drugega odstavka 37. člena Ustave ne morejo biti upoštevni, ko gre za razmerje med dvema zasebnopravnima subjektoma. Za presojo takih zadev je odločilna zgornja premisa prvi odstavek 37. člena Ustave, ki varuje komunikacijsko tajnost kot poseben vidik zasebnosti.²¹

38. Osnovna metoda, ki jo Ustavno sodišče uporablja pri tehtanju med človekovimi ali ustavnimi pravicami "horizontalno" postavljenih oziroma prirejenih subjektov, je metoda praktične konkordance. V odločbi št. U-I-191/09, Up-916/09 z dne 30. 9. 2010 (Uradni list RS, št. 85/10, in OdlUS XIX, 7), 12. točka obrazložitve, je Ustavno sodišče ob obširnem sklicevanju na dotedanjo presojo pojasnilo, da obravnava primere kolizije človekovih pravic različnih nosilcev po metodi usklajevanja med (navideznimi) nasprotji med določbami Ustave o človekovih pravicah, ki jo teorija imenuje metoda praktične konkordance. Opozorilo je, da pri tem vprašanju še ne gre za posege v človekove pravice oziroma za njihovo omejevanje na podlagi tretjega odstavka 15. člena Ustave.²² Poudarilo je, da gre za pristop, po katerem lahko nosilca svoji pravici uresničujeta z zoženim dometom, tako da pri izvrševanju pravice enega ne pride do

¹⁸ Tako ESČP v sodbi v zadevi *Axel Springer AG proti Nemčiji*, 81. točka obrazložitve.

¹⁹ Glej odločbe Ustavnega sodišča št. Up-349/14 z dne 16. 5. 2019 (Uradni list RS, št. 44/19, in OdlUS XXIV, 29), 9. točka obrazložitve, št. Up-20/93 z dne 19. 6. 1997 (OdlUS VI, 181), 34. točka obrazložitve, in št. Up-570/09, 5. točka obrazložitve.

²⁰ Glej odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-141/97 z dne 22. 11. 2001 (Uradni list RS, št. 104/01, in OdlUS X, 193), 19. in 21. točka obrazložitve.

²¹ Odločba Ustavnega sodišča št. Up-444/09 z dne 12. 4. 2012 (Uradni list RS, št. 35/12), 12. točka obrazložitve.

²² F. Testen v: L. Šturm (ur.), *Komentar Ustave Republike Slovenije*, Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije, Ljubljana 2002, str. 195.

prekomernega posega v pravico drugega. Sodišče mora obseg izvrševanja vsake od nasproti si stoječih pravic zmanjšati na tisto mero, ki je nujna zaradi uresničitve človekove pravice drugega. Presoditi mora torej o mejah sobivanja dveh človekovih pravic. Presoja, ali izvrševanje ene pravice že prekomerno omejuje izvrševanje druge, terja vrednostno tehtanje pomena obeh pravic in teže posega, oboje ob upoštevanju vseh okoliščin konkretnega primera.

39. Metoda praktične konkordance je po svoji temeljni naravi splošen okvir odmerjanja in določanja relativne teže posameznih ustavnopravno varovanih položajev zasebnikov. Ta okvir se nato po posameznih kategorijah primerov napolnjuje s podrobnejšimi merili tehtanja, ki jih je v posameznem tipu kolizij razvila sodna praksa, predvsem Ustavnega sodišča in ESČP. Pri uporabi teh meril mora Ustavno sodišče preizkusiti, ali so redna sodišča pri svoji odločitvi upoštevala vse ustavnopravno odločilne okoliščine in ali je pri ustavnopravnem vrednotenju vsaki od pravic v koliziji priznana ustrezna teža.²³

40. V odločbi št. Up-444/09, 10. in 13. točka obrazložitve, je Ustavno sodišče izhajalo iz splošne ugotovitve, da je v primeru kolizije dveh človekovih pravic potrebna vsebinska omejitev obeh pravic, pri čemer mora sodišče opredeliti vsebino obeh pravic v koliziji in jima dati pravo težo, vse v luči konkretnih okoliščin primera. Presoja naj bi terjala vrednostno tehtanje pomena obeh pravic in teže posega. Na podlagi tehtanja oziroma uravnoteženja obeh pravic (v konkretnem primeru pravice tožnikov do zasebnosti in tajnosti pisanj na eni strani ter pravice avtorice knjige in založbe do svobode izražanja na drugi strani) pa naj bi sodišče oblikovalo pravilo o sobivanju obeh pravic in podalo oceno, kateri od njiju je v okoliščinah konkretnega primera

²³ Glej na primer odločbo Ustavnega sodišča št. Up-417/16 z dne 18. 3. 2021 (Uradni list RS, št. 65/21), 21. točka obrazložitve, v kateri je glede obravnavane kolizije med pravicami iz 34. in 35. ter 39. člena Ustave zapisalo: "Glede na predhodno navedena izhodišča preizkus Ustavnega sodišča obsega naslednje tri vidike: prvič, ali so sodišča izvedla tehtanje med človekovimi pravicami v koliziji (zlasti, da ene od pravic niso izključila iz obravnavanja); drugič, ali so pri tehtanju upoštevala navedene ustavnopravno odločilne okoliščine oziroma merila, izoblikovana v praksi Ustavnega sodišča in ESČP; ter tretjič, ali so glede na pomen in cilj upoštevanih človekovih pravic ustrezno ovrednotila posamezna merila oziroma okoliščine in vsaki od pravic v koliziji dala ustrezno težo." V odločbi Ustavnega sodišča št. Up-407/14 z dne 14. 12. 2016 (Uradni list RS, št. 2/17, in OdlUS XXI, 37), 17. točka obrazložitve, so kriteriji ustavnosodnega preizkusa formulirani zelo podobno: "Glede na navedeno mora Ustavno sodišče preizkusiti, ali sta Višje in Vrhovno sodišče ob presoji dopustnosti objave sporne primerjave fotografij izvedli tehtanje med pravicami v koliziji (tj. pritožnično svobodo izražanja iz prvega odstavka 39. člena Ustave ter tožnikovo pravico do varstva časti in dobrega imena iz 35. člena Ustave) tako, da sta upoštevali navedena merila presoje Ustavnega sodišča in ESČP, ali sta pri vrednotenju teh meril upoštevali vse ustavnopravno odločilne okoliščine in ali sta pri vrednotenju posameznih meril oziroma okoliščin vsaki od pravic v koliziji dali ustrezno težo."

treba dati prednost. Po mnenju Ustavnega sodišča je bistveno, da sodišče pri tehtanju ne prezre ustavnopravno odločilnih okoliščin. Ustavni pritožbi v omenjeni zadevi je ugodilo zato, ker iz obrazložitve Vrhovnega sodišča ni bilo razvidno, da bi to sodišče pri presoji oziroma tehtanju upoštevalo nekatere – po mnenju Ustavnega sodišča – ustavnopravno odločilne okoliščine, pomembne z vidika varstva pritožnične pravice do svobode izražanja, to pa naj bi v splošnem imelo za posledico, da se eni izmed pravic v koliziji pripisuje absoluten učinek.

41. V zadevi št. Up-349/14 pa je Ustavno sodišče odločalo o ustavni pritožbi medija, urednika in novinarka zoper sodbo o odgovornosti za prekršek v zvezi z nezakonito objavo podatkov o komunikaciji med novinarjem in sodnikom, pri čemer sta bila objavljena tudi naslova njune elektronske pošte.²⁴ Ustavno sodišče je ob sklicevanju na stališča pravne teorije izpostavilo medsebojno soodvisnost pravic, zaradi katere mora nosilec svojo pravico uresničevati na način, ki tudi drugim v enakem obsegu dopušča uresničevanje njihovih pravic.²⁵ Glede pristopa k reševanju kolizije dveh človekovih oziroma ustavnih pravic, pravice iz prvega odstavka 39. člena Ustave na eni strani in pravice do varstva osebnih podatkov na drugi strani, pa je Ustavno sodišče navedlo, da mora preizkusiti, ali je sodišče pri sojenju opravilo tehtanje pravic v koliziji z uporabo t. i. metode praktične konkordance, torej ali je z ustreznim ustavnopravnim ovrednotenjem doseglo njuno sobivanje oziroma ali ni ene od obeh pravic nemara izključilo iz obravnavanja. Pri tem tehtanju mora sodišče ovrednotiti pomen in cilj vsake od kolidirajočih pravic in se izreči, kakšno naj bo glede na konkretne okoliščine posameznega primera njuno sobivanje. Ustavno sodišče je še posebej opozorilo, da mora preizkusiti tudi, ali je sodišče pri tehtanju upoštevalo ustavnopravno odločilne okoliščine oziroma merila, ki jih pri tem zahtevata Ustava in EKČP. Treba je bilo ugotoviti, ali je sodišče upoštevalo in ovrednotilo vsa ustavnopravno odločilna merila, ali je svojo odločitev utemeljilo z upoštevnimi in zadostnimi razlogi oziroma ali je pomembne okoliščine glede na pomen in cilj upoštevanih človekovih oziroma ustavnih pravic ustrezno ovrednotilo ter se izreklo, kakšno naj bo glede na okoliščine posameznega primera njuno sobivanje.

42. V primerih razmerja med pravico do spoštovanja zasebnega življenja in svobodo izražanja po mnenju ESČP izid tehtanja ne sme biti odvisen od tega, ali je pritožbo po 8. členu EKČP vložila oseba, o kateri so novinarji poročali, ali pa izdajatelj medija. Na načelni ravni si ti pravici zaslužita enako zaščito.²⁶ Temeljno vprašanje v takih

²⁴ Odločba Ustavnega sodišča št. Up-349/14, 10. in 18. točka obrazložitve.

²⁵ Tako M. Pavčnik, Teorija prava: Prispevek k razumevanju prava, 5., pregledana in dopolnjena izdaja, IUS Software, GV Založba, Ljubljana 2015, str. 178.

²⁶ Glej sodbo ESČP v zadevi *Couderc in Hachette Filipacchi Associés proti Franciji* z dne 10. 11. 2015, 91. točka obrazložitve. Ker si pravici iz 8. in 10. člena EKČP zaslužita enako zaščito, ju morajo državne oblasti uravnotežiti tako, da je ohranjeno jedro obeh pravic (sodba ESČP v

primerih je, ali so sodišča pravično uravnotežila zadevni pravici (ali so vzpostavila t. i. *fair balance*).²⁷ Temu pristopu sledi tudi Ustavno sodišče. V odločbi št. Up-570/09), 7. in 8. točka obrazložitve, je navedlo, da je na podlagi doktrine o t. i. pozitivnih obveznostih države pri uresničevanju konvencijskih pravic država dolžna sprejeti ustrezne ukrepe za zagotovitev konvencijskih pravic posameznika v razmerju do drugih posameznikov, kar velja tudi za pravico do svobode izražanja. Država naj bi bila zavezana, da vzpostavi pravično ravnovesje med kolidirajočimi interesi posameznika in javnosti (skupnosti) ob upoštevanju vseh okoliščin primera. Niti pravica do svobode izražanja niti pravica do zasebnosti nista absolutni, zato ju je treba v primeru njunega medsebojnega konflikta primerno uravnotežiti, tako da je doseženo pravično ravnovesje med pravico posameznika do zasebnosti iz 8. člena EKČP ter pravico novinarjev in medijev do svobode izražanja, varovano v 10. členu EKČP.

43. Povzeti je mogoče, da Ustavno sodišče, ko preizkuša odločitve sodišč glede reševanja kolizije med pravico do zasebnosti in svobodo izražanja: (a) pazi, da sodišče ene od nasprotujočih si pravic v popolnosti ne prezre, izključi iz tehtanja, kot da nima vrednosti; (b) preverja, ali je sodišče našlo pravo mero sobivanja, usklajevanja in uravnoteževanja obeh pravic, pri čemer že iz te terminologije jasno izhaja, da nobena od pravic ni absolutna, ampak morata njuna nosilca načeloma sprejeti določeno zmanjšanje svoje varstvene sfere (zasebnost) oziroma svobode ravnanja (izražanje), da bi lahko tudi nasprotna stran uresničevala svojo pravico v primernem obsegu; (c) tozadevno odločanje Ustavnega sodišča je po svoji naravi vrednostno in poudarjeno kontekstualno, odvisno od vsakokratnih okoliščin primera, pri čemer pa (č) se nabor pomembnih, bistvenih, celo odločilnih okoliščin za to tehtanje postopoma izgrajuje v presoji tako Ustavnega sodišča kot tudi ESČP, katerega judikaturu Ustavno sodišče upošteva pri svojem odločanju, in tudi pazi na to, da je sodišče upoštevalo vse relevantne okoliščine in jih ustavnopravno pravilno ovrednotilo.

B. – II.

Sodna praksa ESČP in Ustavnega sodišča v nekaterih podobnih primerih

44. V sodbi v zadevi *Radio Twist A.S. proti Slovaški* je ESČP ugotovilo, da je bila radijski hiši z obsodbo na javno opravičilo in plačilo odškodnine zaradi objave prisluhov iz nezakonitega telefonskega prisluškovanja osebi, ki je bila v času

zadevi *Satakunnan Markkinapörssi Oy in Satamedia Oy proti Finski* z dne 27. 6. 2017, 123. točka obrazložitve).

²⁷ Primerjaj s sodbo ESČP v zadevi *Satakunnan Markkinapörssi Oy in Satamedia Oy proti Finski*, 160. in 198. točka obrazložitve.

prisluškovanja na visoki politični funkciji, pozneje pa je postala sodnik Ustavnega sodišča, kršena pravica do svobode izražanja. Posneti in predvajani pogovor se je nanašal na spopad za vpliv med dvema politično podprtima skupinama menedžerjev, ki sta se borili za prevzem kontrole nad pomembno zavarovalnico, ki se ji je obetala privatizacija. Sankcija, izrečena mediju, po mnenju ESČP ni bila nujna v demokratični družbi. ESČP je poudarilo, da sta bila kontekst in vsebina pogovora politične narave in da se je pogovor nanašal na zadevo v javnem interesu. Čeprav so bili prisluhi ustvarjeni nezakonito, je ESČP izpostavilo, da ni bilo ugotovljeno, da bi bila pritožnica kakorkoli odgovorna za nastanek posnetka (slovaške oblasti okoliščin njegovega nastanka kljub sumom zlorabe oblasti niso raziskale). ESČP je opozorilo, da posnetki niso bili lažni ali popačeni, njihova objava in novinarski komentar nista povzročila tožniku posebne škode in ni bilo znakov, da bi pritožnica delovala v slabi veri. V takih okoliščinah zgolj dejstvo, da je radijska postaja predvajala posnetek, ki ga je tretja oseba izdelala v nasprotju z zakonom, ne zadošča, da bi se jo prikrajšalo za jamstva 10. člena EKČP.

45. S sodbo v zadevi *Dupuis in drugi proti Franciji* z dne 7. 6. 2007 je ESČP ugotovilo kršitev pravice do svobode izražanja v zvezi s kazensko obsodbo dveh novinarjev na plačilo denarne kazni, ker sta v knjigi (o problematiki nezakonitega nadzora obveščevalnih služb) objavila njima nezakonito posredovane prepise prisluhov iz preiskovalnega (kazenskega) sodnega spisa in nekatere druge podatke iz njega, vključno z zaslišanji obdolžencev in prič. Presojani poseg v svobodo izražanja je imel za cilj spoštovanje domneve nedolžnosti in pravičnega postopka ter zagotavljanje pravilnega delovanja kazenskega pravosodja. ESČP je ocenilo, da je tema knjige odpirala vprašanja znatnega javnega interesa. Zato je poudarilo velik pomen svobode izražanja v kontekstu politične debate, ki je zadevala vprašanja množičnega nezakonitega državnega nadzora komunikacij prominentnih oseb civilne družbe, pa tudi kazenskega postopka v zvezi s tem (tudi za poročanje o delovanju pravosodja naj bi obstajal javni interes). Obsojena novinarja sta se sicer morala zavedati, da je bila sporna dokumentacija zaščitena s tajnostjo sodne preiskave in poklicno zaupnostjo, vendar naj varovanje tajnosti dokumentacije ne bi bila zadostna utemeljitev za poseg v pravico iz 10. člena EKČP.²⁸ Ta naj bi bil nesorazmeren in naj ne bi bil nujen v demokratični družbi. Nosilno stališče ESČP v tej zadevi je, da je treba zelo previdno odločati o kaznovanju novinarjev v demokratični družbi, tudi ko gre za uporabo informacij, pridobljenih s kršitvijo tajnosti preiskave ali poklicne zaupnosti, če ti novinarji prispevajo k tako pomembni javni razpravi in igrajo vlogo varuhov (*watchdog*) demokracije.

²⁸ V času izdaje sporne knjige je že bilo javno znano, kdo je bil obdolženec v kazenski preiskavi. Državi naj tudi ne bi uspelo dokazati, da je objava škodila njegovi domnevi nedolžnosti (tudi zato, ker se je obdolženec med preiskavo sam pogosto oglašal s svojimi komentarji zadeve v časopisnih člankih). Nasploh so bili v knjigi javno objavljeni podatki ob objavi vsaj delno javno dostopni in znani širšemu krogu ljudi.

46. ESČP je z odločitvijo v zadevi *Benediktsdottir proti Islandiji* razglasilo za nedopustno pritožbo pritožnice, ki se ni strinjala s tem, da je nacionalno sodišče zavrnilo njeno tožbo kot zasebne tožilke v kazenskem postopku proti izdajatelju časopisa (in uredniku), ki je objavil (deloma dobesedno prepisal, deloma pa smiselno povzel) vsebino njenih komunikacij iz nezakonito pridobljenih sporočil elektronske pošte, ki so se večinoma nanašala na problematiko spora med dvema skupinama gospodarskih vplivnežev, deloma pa tudi na osebne finančne zadeve pritožnice. Ni videlo razloga za sklep, da so nacionalne oblasti prekoračile svoje polje proste presoje in opustile pravično uravnotežiti pravici iz 8. in 10. člena EKČP. ESČP je navedlo, da 8. člen EKČP vsebuje tudi določene pozitivne obveznosti države zagotoviti spoštovanje zasebnega in družinskega življenja, tudi v sferi razmerij zasebnikov. Tako v primeru negativnih kot pozitivnih obveznosti, ki izvirajo iz 8. člena EKČP, naj bi bilo treba pravično uravnotežiti kolidirajoče interese posameznika in skupnosti. V tem primeru se je zastavljalo vprašanje pravičnega ravnotežja med pravico do zasebnega življenja in dopisovanja pritožnice ter svobodo izražanja časopisa. Glede očitka nezakonite pridobitve (s strani urednika) sporne vsebine niso bila izčrpana pravna sredstva, tako da se je moralo ESČP opredeliti le še do vprašanja njegove javne objave. Izhajalo je iz že nekajkrat potrjenega stališča, da lahko v določenih okoliščinah interes za objavo informacij, pridobljenih od vira, ki je informacije pridobil ali posredoval nezakonito, pretehta nad interesi prizadete zaupnosti. Pritožnica je bila kandidatka na lokalnih volitvah, objava pa se je dotikala javne razprave na Islandiji o očitkih, da je politika neupravičeno vplivala na eno največjih policijskih preiskav v zgodovini države. Objavljena elektronska sporočila so se dotikala pretežno te teme, kolikor pa so bili razkriti tudi osebni finančni podatki pritožnice, je bilo to le v meri, v kateri se temu zaradi medsebojne prepletenosti ni bilo mogoče izogniti. ESČP je štelo za upravičeno, da so sodišča dala večjo težo poročanju tiska o javnih zadevah (pritožnica je v postopku pravnega varstva tudi storila določene postopkovne napake). Poleg tega je ESČP opozorilo, da je pritožnica dejansko uspela z začasno odredbo, tako da kljub neuspehu v glavnem postopku objav informacij iz elektronske korespondence pozneje ni bilo več.

47. Sodba ESČP v zadevi *Pinto Coelho proti Portugalski (št. 2)* z dne 22. 3. 2016 obravnava primer s pritožbo novinarka zaradi plačila globe, ker je v javno objavljeno reportažo o kazenskem primeru vključila zvočni posnetek sodne obravnave brez dovoljenja sodišča (posnetek je sicer nastal v skladu s procesnimi pravili o vodenju obravnave). Za obsodbo pritožnice po presoji ESČP ni obstajala pomembna družbena potreba, razlogi zanjo pa niso bili zadostni, da bi upravičili poseg v svobodo izražanja. Reportaža naj bi obravnavala zadevo splošnega interesa (domnevno sodno napako v zvezi s kazensko obsodbo nekega obdolženca). Pritožnica naj bi sicer mogla predvideti, da je javno razkritje zadevnega posnetka kaznivo, vendar naj sam način, na katerega je pridobila posnetke obravnave, ne bi bil nezakonit, glasovi sodnikov in prič pa so bili popačeni, da jih javnost ni mogla prepoznati. ESČP je ocenilo, da vlada

ni izkazala, kako bi v okoliščinah zadeve razkritje zvočnega posnetka lahko škodovalo interesom pravilnega delovanja pravosodja. Pri presoji nujnosti posega v demokratični družbi z vidika varstva ugleda in pravic drugih je ESČP presojalo, ali so nacionalna sodišča vzpostavila ustrezno ravnovesje med svobodo izražanja in pravico do spoštovanja zasebnega življenja. V tej luči je ESČP ugotovilo, da je bila obravnava javna in da nobeden od udeležencev postopka, čigar posnetki so bili predvajani, ni zatrjeval kršitve pravice na glas. Poleg tega naj drugi odstavek 10. člena EKČP ne bi predvideval omejitev svobode izražanja na podlagi pravice na glas. ESČP je zaključilo, da vlada ni zadostno utemeljila sankcije zaradi predvajanja posnetkov z obravnave in da nacionalna sodišča niso upravičila omejitve pritožnične pravice do svobode izražanja v luči drugega odstavka 10. člena EKČP.

48. S sodbo v zadevi *Bédat proti Švici* z dne 29. 3. 2016²⁹ je ESČP, upoštevaje tudi polje proste presoje držav ter dejstvo, da je švicarsko Zvezno vrhovno sodišče primerno izvedlo tehtanje nasprotujočih si interesov, ugotovilo, da ni bila kršena pravica do svobode izražanja novinarju, ki je bil obsojen na denarno kazen, ker je pri pisanju članka o hudi prometni nesreči uporabil podatke iz kopije sodnega spisa, ki ga je neznana oseba prinesla v uredništvo časnika. ESČP je v tej sodbi navedlo, da je zaščita, ki jo novinarjem daje 10. člen EKČP, pogojena z zahtevo, da delujejo v dobri veri, da zagotavljajo zanesljive in točne informacije v skladu z načeli odgovornega novinarstva. Koncept odgovornega novinarstva naj bi zajemal tudi zakonitost novinarskega ravnanja, in dejstvo, da je novinar prekršil zakon, naj bi bil relevanten, četudi ne odločilen faktor pri ugotavljanju, ali je ravnal odgovorno. Pri – sicer dopustnem – poročanju o tekočih kazenskih postopkih naj bi bilo treba spoštovati pravico strank do poštenega sojenja iz prvega odstavka 6. člena EKČP, ki vključuje pravico do nepristranskega sodišča, in pravico do domneve nedolžnosti.

49. ESČP je navedlo, da v tem primeru pravicama pritožnika in javnosti (prvega, da javnost informira, in druge, da te informacije sprejema) stojijo naproti enako pomembni javni in zasebni interesi, ki so varovani s prepovedjo razkrivanja podatkov, ki so varovani s tajnostjo kazenske preiskave (avtoriteta in nepristranskost sodstva, učinkovitost preiskave, pravica obdolženca do domneve nedolžnosti in do zaščite zasebnega življenja). Merila, ki naj jim pri tehtanju teh interesov sledijo stranke EKČP, ko odločajo o nujnosti posega v svobodo izražanja, ko novinar prekrši zaupnost sodne preiskave, so:

– *Kako je pritožnik prišel do spornih podatkov?* Pri tem je ESČP poudarilo, da dejstvo, da pritožnik sam ni uporabil nezakonitih metod, ni nujno odločilno. Poklicni novinar bi se namreč moral zavedati, da pripravlja objavo zaupnega gradiva.

²⁹ Gre za sodbo velikega senata ESČP. Sodišče prve stopnje v tukaj obravnavani zadevi se sklicuje na sodbo senata ESČP v zadevi *A. B. proti Švici* z dne 1. 7. 2014. To je ista zadeva, ki je bila predložena v ponovno obravnavo velikemu senatu po 43. členu EKČP.

– *Kakšna je vsebina sporne objave?* Jamstva 10. člena EKČP so namenjena novinarjem, ki poročajo o zadevah v javnem interesu, ko ravnajo v dobri veri na točni dejstveni podlagi ter zagotavljajo zanesljive in natančne informacije v skladu z novinarsko etiko. Ker 10. člen EKČP varuje ne le vsebino izraženih idej in informacij, pač pa tudi obliko, v kateri so te posredovane, ESČP in nacionalna sodišča ne odločajo o izbiri tehnik novinarskega poročanja.³⁰

– *Kakšen je prispevek sporne objave k razpravi v javnem interesu?* ESČP, ob upoštevanju polja proste presoje, ni videlo razlogov, da bi odstopilo od ocene švicarskega Zveznega vrhovnega sodišča, da objava zaupnih podatkov (zapisnikov zaslišanj obdolženca in njegovih pisem preiskovalnemu sodniku, izjav njegove soproge in zdravnika) v konkretnem primeru ni prinesla kakšnih za javno razpravo pomembnih vpogledov, pač pa je šlo bolj za zadovoljevanje nezdrave radovednosti.

– *Kakšen vpliv je imela sporna objava na kazenski postopek?* ESČP je izpostavilo, da je posebej upravičeno varovati tajnost sodne preiskave, predvsem zaradi pomena pravilnosti delovanja pravosodja in spoštovanja domneve nedolžnosti obdolženca. Tajnost varuje kazenski postopek kot tak z odvrčanjem tveganj neprimernih dogovarjanj in tveganj za integriteto dokaznega gradiva ter z zaščito odločevalskih procesov na strani sodstva. Varuje tudi interese obdolženega, ne le do domneve nedolžnosti, tudi njegova osebna razmerja in interese. ESČP je posebej poudarilo, da od vlade ni moč zahtevati, da *ex post facto* dokaže, da je sporna objava dejansko vplivala na potek kazenskega postopka. Že samo tveganje, da bo razkritje tajnih podatkov vplivalo na postopek, naj bi upravičevalo sprejetje preventivnih ukrepov, kot je prav prepoved njihovega razkritja. Skladnost teh z EKČP naj bi bilo treba ocenjevati po stanju v trenutku sprejetja ukrepov, ne pa v luči poznejšega razvoja dogodkov, to je dejanskega vpliva sporne objave na sodni postopek.

– *Kakšen je bil vpliv sporne objave na zasebno življenje obdolženca?*³¹ ESČP je ponovilo svoje ustaljeno stališče, da 8. člen EKČP zagotavlja tudi pozitivno dolžnost države, da zagotovi spoštovanje zasebnega in družinskega življenja tudi v razmerjih med zasebniki. V določenih primerih bo država lahko izpolnila to pozitivno obveznost le tako, da bo do neke mere omejila svobodo govora drugega zasebnika. Ko ESČP preverja nujnost te omejitve v demokratični družbi "zaradi zaščite ugleda in pravic drugih", se ukvarja z vprašanjem, ali so nacionalne oblasti pravično uravnotežile konvencijski vrednoti, ki lahko medsebojno trčita (zasebnost in svobodno izražanje).³²

³⁰ V konkretnem primeru je ESČP pritožniku sicer očitalo senzacionalističen pristop v povezavi s slikanjem močno negativne slike obdolženca, v skoraj posmehljivem tonu (ki je tudi postavljaj pod vprašaj domnevo nedolžnosti).

³¹ ESČP je sicer analiziralo splošen vpliv na obdolženca v smislu posega v njegovo, po 8. členu EKČP varovano sfero, kamor ESČP uvršča tudi nekatere vrednote, kot je ugled, ki so v slovenskem ustavnem redu varovane z drugimi določbami Ustave (na primer 35. člen Ustave).

³² V konkretnem primeru ESČP ni imelo pomislekov, da je Švica zasebnost obdolženca zaščitila s kazenskopravnimi sredstvi (še posebej, ker je šlo med drugim za razkritje podatkov iz najbolj varovanega kroga zasebnosti, obdolženec pa ni bil javna oseba in je bil kot pripornik

– *Ali je bila izrečena sankcija sorazmerna?* ESČP je sicer opozorilo na nevarnost, da se sankcija za prekoračitev polja svobode izražanja spremeni v obliko cenzure, ki bo tisku vzela pogum za kritično pisanje o zadevah, ki so v javnem interesu. Vendar iz njegove sodbe izhaja, da v konkretnem primeru kazenskopravna obsodba novinarja ni nesorazmerno posegla v pravico iz 10. člena EKČP.

50. Ustavno sodišče je z odločbo št. Up-570/09 ugodilo ustavni pritožbi novinarja in časopisne hiše, ki sta bila obsojena na plačilo odškodnine za nepremoženjsko škodo. Po presoji Višjega sodišča ima javnost pravico biti obveščena o nepravilnostih oziroma kršitvah predpisov o preprečevanju pranja denarja pri poslovanju banke, mediji imajo pravico o teh nepravilnostih poročati, vendar naj javnost ne bi imela legitimnega interesa za razkritje polnega imena in priimka tožnika kot vršilca pologov, četudi je ta imel kot uspešen podjetnik status relativno javne osebe.

51. Ustavno sodišče je na podlagi metode praktične konkordance³³ ocenilo, da Višje sodišče ni vzpostavilo pravega ravnotežja med pravico tožnika ter pravico pritožnikov do svobode izražanja. Po presoji Ustavnega sodišča je s sprejetimi stališči neupravičeno omejilo maneverski prostor novinarja in časopisa pri poročanju o temi, glede katere je bil podan močan interes javnosti do obveščeniosti (o obstoju prikritih interesnih gospodarskih omrežij, ki z neformalno močjo lahko vplivajo na ravnanja in poslovanje bank). Pri tem je posebej poudarilo kot odločilno, da je imel tožnik status relativno javne osebe in je bil zato podan večji interes javnosti, da izve za dogodke, povezane z njegovim podjetniškim delovanjem, mediji pa imajo pravico javnost o tem obveščati.

52. Na podlagi navedenega je mogoče zaključiti, da so v podobnih primerih iskanja pravičnega ravnotežja med varstvom zasebnosti (in ugleda) ter varstvom svobode izražanja, ko gre za novinarsko uporabo nezakonito pridobljenih podatkov, in upoštevaje dejstva tega primera, po sodni praksi ESČP in presoji Ustavnega sodišča pomembne predvsem naslednje okoliščine: (1) način, kako je medij pridobil izvirno

v zelo ranljivem položaju). V zvezi z vsebino nepooblaščenno pridobljenih kazenskopravnih prisluhov, ki jih objavi tisk, glej tudi sodbo ESČP v zadevi *Craxi proti Italiji (št. 2)* z dne 17. 7. 2003, 65. do 67. točka obrazložitve. ESČP je pojasnilo, da je poseg v zasebnost obdolženca nesorazmeren, če tisk objavi pogovore strogo zasebne narave, ki nimajo zveze s kazenskopravnimi očitki zoper obdolženca.

³³ Iz 9. točke obrazložitve navedene odločbe izhaja, da je Ustavno sodišče preverilo, ali je sodišče opredelilo vsebino obeh pravic v koliziji in jima dalo pravo težo, vse v luči konkretnih okoliščin primera, oziroma ali je na podlagi tehtanja oziroma uravnoteženja obeh pravic (pravice tožnika do varstva zasebnosti in osebnostnih pravic na eni strani ter pravice pritožnikov – novinarja in časopisa – do svobode izražanja na drugi strani) pravilno oblikovalo pravilo o sobivanju pravic, ki pove, kateri od njiju je v okoliščinah konkretnega primera treba dati prednost.

nezakonito pridobljene podatke, in ali je sam organiziral nezakonito odtujitev; (2) status osebe, v zasebnost katere je bilo poseženo, oziroma legitimnost zanimanja javnosti zanjo;³⁴ (3) ali gre za prispevek k razpravi v javnem interesu, upošteva tako način poročanja o tematiki kakor tudi objektivni pomen predmeta poročanja; (4) ali so bili objavljeni tudi strogo zasebni podatki; (5) kakšen je bil vpliv objave na kazenski postopek oziroma na pravilno delovanje pravosodja in (6) sorazmernost predpisane oziroma izrečene sankcije.

B. – III.

Uporaba splošnih izhodišč na kolizijo pravice do komunikacijske zasebnosti in svobode izražanja v konkretnem primeru

53. V obravnavani zadevi je treba odgovoriti na vprašanje, ali sta sodišči pravilno začrtali meje, ki jih Ustava postavlja komunikacijski zasebnosti,³⁵ v primeru, ko je medij vanjo posegel,³⁶ da bi opravil razpravo o temi, ki je brez dvoma v pomembnem javnem interesu. Sodišči sta namreč menili, da tožena stranka z objavo spornih člankov ni ravnala protipravno oziroma ni prestopila dopustnih meja svobode izražanja v naslednjih okoliščinah primera: (a) tožena stranka je od anonimnega vira pridobila in za namen daljše serije javno objavljenih člankov, ki so jih napisali njeni novinarji in kolumnisti, uporabila tajne prisluhe telefonskim pogovorom pritožnika, pridobljene na podlagi sodne odredbe v predkazenskem postopku zaradi domnevnega kaznivega dejanja, na katero pa se v člankih uporabljeni prisluhi niso nanašali; (b) sporni članki so večinoma ali smiselno povzemali ali dobesedno citirali vsebino poslovnih pogovorov pritožnika (pridobljenih s prisluškovanjem) z nekaterimi drugimi poslovneži oziroma odvetniki, ki so se nanašali pretežno na ozadje prodaje slovenske trgovske družbe Mercator družbi Agrokor oziroma na odstranjevanje ovir in utiranje poti tej prodaji; (c) pritožnik je deloval kot svetovalec družbe Agrokor pri načrtovanem nakupu;³⁷ (č) nekateri od spornih člankov so bili avtorski komentarji novinarjev tožene stranke, ki so pridobljeno vsebino pritožnikovih pogovorov uporabili kot iztočnico za širšo razpravo o oblasti kapitala v družbi, vplivu nepreglednih lobijev

³⁴ O razlikovanju med javno osebo in osebo, ki zgolj vzbuja zanimanje javnosti, glej na primer sodbo ESČP v zadevi *Von Hannover proti Nemčiji* z dne 24. 6. 2004, 72. točka obrazložitve.

³⁵ Pritožnik je brez dvoma upravičeno pričakoval zasebnost glede vsebine svojih telefonskih pogovorov, ki jim je država prisluškovala na podlagi sodne odredbe, nato pa je do zapisov teh pogovorov prišla tožena stranka in jih javno objavila.

³⁶ Uporaba besede "poseg" sama po sebi še ne pomeni, da je relevanten tretji odstavek 15. člena Ustave. Gre le za ilustracijo tega, da je učinek izvrševanja ene pravice deloma prodril v načelno varovano področje druge pravice.

³⁷ Le en članek se je nanašal na nepovezано temo načrtovanega prevzema druge slovenske družbe.

in podobno; drugi so se kritično ukvarjali s prvimi posledicami objave prisluhov oziroma z napovedmi sprožitve pravnih postopkov in zagovarjali javni interes za javno razpravo o podtalnem delovanju elit.

54. Pritožnik med drugim trdi, da sodišči prve in druge stopnje "nista pretehtali oziroma pravilno izvedli vrednostnega tehtanja po drugi in tretji točki trojnega testa". Očitek se nanaša na način, kako sta sodišči uporabili test nujnosti posega v demokratični družbi (*necessary in democratic society*). Sodišče prve stopnje (zlasti 63. in 64. točka obrazložitve) in sodišče druge stopnje (8. točka obrazložitve) sta se sklicevali na sodbo v zadevi *Lombardo in drugi proti Malti*, v kateri je ESČP ugotovilo, da je bil s spornim posegom v svobodo izražanja lokalnega medija kršen 10. člen EKČP, saj malteška sodišča niso navedla upoštevni in zadostni razlogov za poseg. Poseg je bil nesorazmeren v primerjavi z zasledovanim ciljem in ni bil nujen v demokratični družbi.³⁸ Način, na katerega sta sodišči uporabili test nujnosti posega v demokratični družbi, je sicer nenavaden, saj je bil v zadevi *Lombardo in drugi proti Malti* test namenjen varstvu svobode izražanja pred pretiranimi posegi, sodišči pa sta ga (na videz celo v korist pritožnika) uporabili tako, da sta ugotavljali, ali je bil poseg v zasebnost pritožnika nujen.³⁹ Vendar, kot je Ustavno sodišče že navedlo v 42. točki obrazložitve te odločbe, izid tehtanja kolidirajočih interesov ne sme biti odvisen od tega, nosilec katere pravice se je obrnil na Ustavno sodišče. Tudi zato se testi ustavnosodne in konvencijske presoje vendarle razumejo predvsem kot vodila k celoviti presoji primera, ki mora temeljiti predvsem na identificiranju in relativnem uteževanju posameznih bistvenih okoliščin življenjskega primera, izluščenih iz ustaljene presoje Ustavnega sodišča in ESČP.⁴⁰ Za odločitev o tej ustavni pritožbi torej ne more biti odločilno, ali sta sodišči morebiti v kakšnem delu napačno razumeli katerega od testov iz sodne prakse ESČP, pač pa je odločilno, ali sta ustavno skladno uravnotežili kolidirajoči pravici v skladu z opisano metodo praktične konkordance.

³⁸ ESČP je v 51. točki obrazložitve navedene sodbe ponovilo svoje ustaljeno stališče, da se posegi v svobodo izražanja presojajo po testu nujnosti v demokratični družbi, po katerem ESČP ugotavlja: (1) ali se s posegom zasleduje pomembna družbena potreba (*pressing social need*), (2) ali je poseg sorazmeren z zasledovanim legitimnim ciljem in (3) ali so razlogi, s katerimi nacionalna sodišča utemeljujejo poseg, upoštevni in zadostni. Pri izkazovanju pomembne družbene potrebe in določanju ukrepov za njeno doseganje imajo nacionalne oblasti določeno polje proste presoje.

³⁹ "Sodišče še dodaja, da o konkretni temi toženec kot medij ne bi mogel poročati na drugačen način" (64. točka obrazložitve sodbe prve stopnje) in "[...] je sodišče prve stopnje tudi pravilno obrazložilo, zakaj prva toženka o konkretni temi ni mogla poročati na drugačen način kot tako, da je prisluhe, kar je poročanju dalo večjo verodostojnost, objavila" (8. točka obrazložitve sodbe druge stopnje).

⁴⁰ Ne razumejo se torej kot rigidno zaporedje korakov, ki bi edino pripeljalo do pravilne odločitve.

55. Ustavno sodišče mora torej preizkusiti, ali sta Okrajno in Višje sodišče izvedli tehtanje med pravicama v koliziji (človekova pravica pritožnika do komunikacijske zasebnosti iz 37. člena Ustave in ustavna pravica tožene stranke do svobode izražanja iz prvega odstavka 39. člena Ustave) v skladu s kriteriji, podrobneje orisanimi zlasti v 43. točki obrazložitve te odločbe, primerno upoštevaje presojo Ustavnega sodišča in sodno prakso ESČP iz 44. do 51. točke obrazložitve te odločbe ter ob upoštevanju in ustavnopravno pravilnem vrednotenju bistvenih okoliščin iz 52. točke obrazložitve te odločbe. Ustavno sodišče torej preveri, ali sta sodišči upoštevali ustrezna merila presoje in vse ustavnopravno odločilne okoliščine ter ali sta pri uporabi teh meril oziroma pri vrednotenju teh okoliščin določili ustrezno težo pravici do komunikacijske zasebnosti, katere kršitev zatrjuje pritožnik. Na ta način preizkusi, ali sta sodišči navedli upoštevne in zadostne razloge, da se mora komunikacijska zasebnost pritožnika v konkretnem primeru umakniti pravici medijske hiše voditi odprto javno razpravo o pomembni temi v javnem interesu s pomočjo nezakonito pridobljenih prisluhov iz predkazenskega postopka. V sodnem postopku je bilo namreč ugotovljeno, da je tožena stranka objavila tajno gradivo iz predkazenskega postopka, ki ga je prejela od anonimnega vira, torej prisluhe telefonskih pogovorov, pridobljene s prikritimi preiskovalnimi ukrepi, ki javnosti "ne samo, da nikoli ne bi postali znani, tudi ne bi smeli postati znani".⁴¹

56. Eden glavnih očitkov pritožnika je namreč, da se je kazenski pregon zoper njega začel zaradi suma kaznivih dejanj v zadevi Diners Club Slovenija, in ne v zvezi s temo v člankih citiranih prisluhov (vloga pritožnika pri prodaji družbe Mercator). Zato naj bi tožena stranka z objavo javnosti razkrila podatke, ki sicer javnosti nikoli ne bi bili razkriti oziroma za katere naj javnost nikoli ne bi izvedela. Pritožnik meni, da je javna objava delov prisluhov in na njih osnovanih člankov še toliko bolj nedopustna, ker jih niti državni organi ne bi mogli uporabiti (ker se ne nanašajo na preiskovano kaznivo dejanje). Po njegovi oceni prisluhi, pridobljeni za namen kazenskega postopka, uživajo večje varstvo od na primer telefonskih pogovorov, do katerih novinarji pridejo na neznan, lahko tudi nezakonit način. Pritožnik trdi, da ESČP še ni obravnavalo primera objave podatkov, ki v kazenskem postopku nikoli ne bodo predstavljeni javnosti.

57. Sodišče prve stopnje (s katerim se je Višje sodišče strinjalo) je izrecno pojasnilo, da je v "koliziji dveh ustavnopravnih pravic" dalo prednost pravici iz prvega odstavka 39. člena Ustave, ker naj bi šlo za razpravo o za demokratično družbo pomembni zadevi. Poseg v komunikacijsko zasebnost pritožnika z javno objavo pa naj samo zaradi izvora spornih prisluhov še ne bi bil protipraven "sam po sebi ne glede na vsebino zapisanega in objavljenega".⁴² Sodišče je poudarilo, da je pritožnik relativno

⁴¹ Izpodbijana sodba Okrajnega sodišča, 58. in 59. točka obrazložitve.

⁴² Glej prav tam, 168. točka obrazložitve.

javna oseba, in ocenilo ravnanje novinarjev kot dobroverno ter skladno z novinarsko etiko in z namenom javnosti posredovati zanesljive in točne informacije.⁴³

58. Sodiščema prve in druge stopnje je treba pritrditi v zvezi z veliko težo razprave v javnem interesu, h kateri je prispevala serija člankov novinarjev tožene stranke, optih na podatke, pridobljene s posegom v komunikacijsko zasebnost pritožnika. Drži, da je bil podan intenziven interes, da se javnost seznanj z okoliščinami v zvezi s prodajo družbe Mercator, katerega usoda je zadevala celotno politično in gospodarsko sfero v državi.⁴⁴ Iz vsebine prisluhov je, tako sodišče prve stopnje, izhajalo, na kakšen način so vplivne osebe, med njimi tudi pritožnik, ravnale v zakulisju prodaje družbe Mercator družbi Agrokor, zasledujoč tudi svoje zasebne interese.⁴⁵ Sodišče je pravilno prepoznalo močan interes javnosti, da se seznanj z informacijami, kako potekajo prodaje državnega premoženja oziroma družb, ki so v večinski lasti podjetij in bank v državni lasti.⁴⁶ Zaradi dolgotrajnosti in kompleksnosti privatizacijskih procesov, v katerih je občasno prihajalo do nepravilnosti in oškodovanja državnega premoženja, je bila javna razprava o tovrstnih prodajah predmet utemeljenega močnega zanimanja javnosti. Poleg tega, kar izpostavlja sodišče, je notorno dejstvo tudi, da so se na sporen način prodajali tudi deleži Slovenske odškodninske družbe in Kapitalske družbe v isti pravni osebi⁴⁷ in da je o postopku zaradi suma protipravne državne pomoči razmišljala tudi Evropska komisija.⁴⁸ Ni tudi nepomembno, da je šlo v obravnavanem primeru za prodajo deležev kapitalske družbe, katere poslovni deleži so tvorili državno premoženje v širšem smislu in ki je imela tudi zaradi obsega svojega poslovanja velik pomen za celotno slovensko gospodarstvo.⁴⁹ Prav tako ni mogoče zanikati, da je vključitev delov prisluhov v članke prispevala k prepričljivosti njihove sporočilne moči.⁵⁰ Poleg tega ni naloga sodišč, da nadomeščajo novinarsko in uredniško presojo o obliki oziroma slogu poročanja s svojo presojo.

59. Ustavno sodišče prav tako ni ugotovilo ustavnopravnih napak pri opredelitvi pritožnika kot relativno javne osebe, ki upravičeno vzbuja večje zanimanje javnosti.

⁴³ Glej prav tam, 171. točka obrazložitve.

⁴⁴ Višje sodišče v 16. točki obrazložitve zapiše, da če do objave prisluhov ne bi prišlo, javnost o ozadju prodaje družbe Mercator, ki predstavlja zelo pomembno družbeno temo v javnem interesu, ne bi bila obveščena.

⁴⁵ Izpodbijana sodba Okrajnega sodišča, 58. točka obrazložitve.

⁴⁶ Prav tam, 63. točka obrazložitve.

⁴⁷ Okrajno sodišče v 168. točki obrazložitve med drugim zapiše, da je pisanje avtorjev imelo podlago ne samo v prisluhih, temveč tudi v drugih dostopnih podatkih in informacijah ter predhodnem dogajanju v zvezi s prodajo družbe Mercator.

⁴⁸ Glej www://english.sta.si/1041746/eu-might-look-into-controversial-mercator-deal-before-summer (19. 1. 2023).

⁴⁹ Glej izpodbijano sodbo Okrajnega sodišča, 70. točka obrazložitve.

⁵⁰ Prav tam, 58. točka obrazložitve.

Za sodišče prve stopnje je bilo bistveno, da je bil pritožnik predsednik slovenske smučarske zveze, da se je kot gospodarstvenik pojavljal v zvezi s poslovanjem Diners Cluba Slovenija, da je bil svetovalec družbe Agrokor pri prodaji družbe Mercator in član strateškega sveta za bančne zadeve pri nekdanjem ministru za finance, skratka, oseba, za katero se javnost zanima. S temi razlogi se je Višje sodišče strinjalo.⁵¹ Tako stališče je tudi skladno s stališči Ustavnega sodišča v zadevi št. Up-570/09, v kateri je bila okoliščina, da je imel tožnik kot prepoznaven regionalni podjetnik status relativno javne osebe in je zato bil podan večji interes javnosti, da izve za dogodke, povezane z njegovim podjetniškim udejstvovanjem, odločilna, da se je tehnična nagnila v korist svobode izražanja. Tako kot v navedeni zadevi za tožnika tudi v tu obravnavani zadevi za pritožnika ni bilo ugotovljeno, da bi bil absolutna javna oseba.^{52, 53}

60. Po oceni Ustavnega sodišča pa v tej zadevi ni pomemben le splošen družbeni status pritožnika. Ključno je, kakšno vlogo je pritožnik odigral v zvezi s predmetom spornih člankov (ki gradijo na pridobljenih prisluhih); to je v zvezi z raziskavo, kako potekajo privatizacije državnih podjetij, upošteva delovanje "prikritih interesnih gospodarskih omrežij, ki z neformalno močjo vplivajo na ravnanja in poslovanja podjetij z neposrednim ali posrednim lastništvom države".⁵⁴ Javna, tudi medijska razprava o tej temi je namreč v očitnem in pomembnem javnem interesu. Po mnenju Ustavnega sodišča je pravilna ugotovitev sodišča prve stopnje, ki je obravnavani primer primerjalo z zadevo *Radio Twist A.S. proti Slovaški*, kjer je medij objavil nezakonito pridobljene prisluhe, ki so se nanašali na problematiko privatizacije pomembne zavarovalnice.⁵⁵

61. Pomembno je tudi, da je pritožnik navajal le hipotetične vplive spornih objav na hipotetični kazenski postopek, saj v pravnem postopku ni niti trdil, da bi se kadarkoli začel kakšen kazenski postopek v zvezi z njegovo vlogo pri prodaji družbe

⁵¹ Prav tam, 54. točka obrazložitve; 10. točka obrazložitve sodbe sodišča druge stopnje.

⁵² Primerjaj s 40. točko obrazložitve sodbe ESČP v zadevi *Dupuis in drugi proti Franciji*.

⁵³ Medijem je sicer priznan ožji obseg pravice do poseganja v zasebnost javnih osebnosti, če te javne osebnosti niso politiki oziroma ne opravljajo politične funkcije. Odločba Ustavnega sodišča št. Up-570/09, 8. točka obrazložitve.

⁵⁴ Primerjaj s sodbo ESČP v zadevi *Verlagsgruppe News GmbH proti Avstriji* z dne 25. 10. 2016, 44. točka obrazložitve. ESČP navaja, da je vprašanje, ali je oseba, v interese katere je bilo poseženo z medijskim poročanjem, javna oseba, le eden od elementov, ki jih je treba upoštevati pri tehtanju. Pri tem se ESČP sklicuje na sodbo v zadevi *Eerikäinen in drugi proti Finski* z dne 10. 2. 2009, v kateri se je publikacija nanašala na običajnega posameznika, pa je ESČP kljub temu odločilo, da prisoditev odškodnine zaradi objave njegove slike in imena v kontekstu poročanja o zadevi v splošnem interesu ni bila nujna v smislu drugega odstavka 10. člena EKČP.

⁵⁵ Izpodbijana sodba Okrajnega sodišča, 60. točka obrazložitve.

Mercator.⁵⁶ ESČP sicer meni, da ni odločilno, ali je mogoče *ex post facto* dokazati, da je določena javna objava tajnih gradiv iz sodnega postopka dejansko vplivala na potek nekega sodnega postopka.⁵⁷ Že samo tveganje takega vpliva upravičuje vzpostavitev režima prepovedi razkritja zaupnih informacij iz sodnega postopka ali namenjenih za uporabo v sodnem postopku. Ni pa mogoče prezreti, da so bila ta stališča sprejeta ob bistveno drugačnem dejanskem stanju, s katerim je bilo ESČP soočeno v zadevi *Bédar proti Švici*. V tej zadevi je ESČP odločalo o pritožbi novinarja, ki je bil obsojen na plačilo denarne kazni, ker je v članku, objavljenem v času poteka kazenskega postopka, objavil določene podatke, pridobljene iz sodnega spisa tega postopka. Članek je bil napisan tako, da je slikal močno negativno sliko obdolženca oziroma njegove osebnosti, in to v času, ko je preiskava še potekala. Po presoji ESČP je taka objava pomenila tveganje takega ali drugačnega vpliva na potek postopka, najsi bi šlo za vpliv na delo preiskovalnega sodnika, na odločanje pooblaščenec obdolženca, odločanje strank, ki so zahtevale odškodnino, ali na objektivnost sodišča, ki bo odločalo o krivdi, ne glede na njegovo sestavo.⁵⁸ Ker v tu obravnavanem primeru take okoliščine niso podane, Ustavno sodišče nima pomislekov do zaključka sodišča, da samo hipotetično navajanje tožnika glede možnega vpliva na (nov) kazenski postopek "na drugačno odločitev sodišča ne more vplivati".

62. Pritožnik med drugim poudarja, da je učinek uporabe prisluhov na pritožnikovo sfero komunikacijske zasebnosti toliko močnejši, ker je šlo za objavo podatkov, ki sploh niso bili vsebinsko povezani z domnevnim kaznivim dejanjem, zaradi katerega je bilo odrejeno spremljanje pritožnikovih telekomunikacij, še manj pa s kakim tekočim ali poznejšim sojenjem. Ti podatki torej, če ne bi bilo ravnanja tožene stranke, nikoli ne bi postali javno znani. Čeprav gre za dejansko stanje, ki je drugačno od tistega iz zadev *Dupuis in drugi proti Franciji* in *Pinto Coelho proti Portugalski (št. 2)*, pa Ustavno sodišče meni, da to ne narekuje strožje omejitve svobode izražanja. Drži sicer, da brez ravnanja tožene stranke ti podatki nikoli ne bi postali javno znani, vendar pa po drugi strani objava navedenih podatkov ni ogrozila domneve nedolžnosti in pravice do poštenega sojenja pritožniku ter zagotavljanja pravičnega delovanja pravosodja.

63. V dosedanji presoji ESČP sicer ni mogoče najti primera, ki bi se v dejanskem smislu povsem prilegal dejstvu pritožnikovega primera in potrdil (po okoliščinah primera) povsem identično tehtanje, ki je sicer v zadevah presoje trka med svobodo medijskega izražanja in pravico do zasebnosti (oziroma časti in dobrega imena) pogosto zelo senzibilno in pri katerem lahko že manjši poudarek eni izmed okoliščin primera tehtnico prevesi v korist varovanja ene ali druge človekove pravice. V

⁵⁶ Primerjaj s prav tam, 62. točka obrazložitve.

⁵⁷ Glej sodba ESČP v zadevi *Bédar proti Švici*, 70. točka obrazložitve.

⁵⁸ Prav tam, 69. točka obrazložitve.

zadevah *Benediktsdottir proti Islandiji* in *Radio Twist A.S. proti Slovaški* na primer ni šlo za podatke, ki bi bili pridobljeni na podlagi oblastnih preiskovalnih dejanj v (pred)kazenskem postopku. Nadaljnja razlikovalna okoliščina je, da je šlo v teh dveh zadevah za medijski nadzor oseb na politični funkciji (oziroma kandidatov zanjo) in ne za relativno javne osebnosti na podlagi poslovno-gospodarskega udejstvovanja. Še dodatna razlikovalna okoliščina (od odločitev ESČP iz te in prejšnje točke obrazložitve) pa je v tem, da je bila v zadevah, ki jih je presoјalo ESČP, predmet poročanja problematika nadzora nad delom državnih organov, kar zagotovo upravičuje močan javni interes. V primeru *Benediktsdottir proti Islandiji* je šlo za razkrivanje podatkov o (domnevnih) napakah policije pri raziskovanju kaznivih dejanj, v katere je bila vpletena političarka, v zadevi *Dupuis in drugi proti Franciji* pa za (domnevne) anomalije v delovanju državnih organov.

64. Vendar pomen teh razlik po presoji Ustavnega sodišča zbledi v primerjavi z osnovno rdečo nitjo, ki si jo obravnavani primer deli s komentiranimi sodbami ESČP. Tako v primeru, iz katerega izvira ustavna pritožba, kot tudi v obravnavanih primerih je šlo za nezakonito pridobljene oziroma medijem nezakonito posredovane podatke. Kljub temu po presoji ESČP niso bili izpolnjeni pogoji za omejevanje svobode izražanja v skladu z drugim odstavkom 10. člena EKČP. V nobenem od navedenih primerov, in tudi ne v obravnavanem, ni bilo ugotovljeno, da bi medij oziroma njegov izdajatelj sodeloval pri nezakonitem pridobivanju objavljenih podatkov, kar je pomemben in upošteven kriterij tudi po stališčih iz sodbe ESČP v zadevi *Bédat proti Švici*. Sodišče prve stopnje je izrecno ugotovilo, da so novinarji ravnali v dobri veri in skladno z novinarsko etiko, saj so delovali z namenom javnosti posredovati zanesljive in točne informacije, kar so podkrepili ravno z objavo prisluhov.⁵⁹

65. Tudi sicer, upošteva je druge kriterije iz zadeve *Bédat proti Švici*, ni videti razlogov za sklep, da sta sodišči nedopustno skrčili obseg zaščite, ki jo uživa pritožnikova komunikacijska zasebnost. O vplivu na kazenski postopek se je Ustavno sodišče že izreklo v 61. točki obrazložitve te odločbe, glede prispevka spornih objav k razpravi o temi (izrazito) velikega in pomembnega javnega interesa pa v 58. točki obrazložitve te odločbe. Predvsem ta okoliščina v zadevi *Bédat proti Švici* ni bila podana. Ker je tožena stranka poročala o zadevi, ki je bila, kot že večkrat navedeno, v zelo velikem interesu javnosti, ne more biti odločilno, da v pritožnikovi zadevi ne gre za medijski nadzor politikov oziroma dela državnih organov kot v zgoraj naštetih sodbah ESČP. Glede vsebine sporne objave pritožnik zgolj pavšalno zatrjuje, da je pisanje tožene stranke senzacionalistično, s čimer pa se ni mogoče strinjati. Iz spornih člankov izhaja, da so novinarji tožene stranke problematiko obravnavali resno in poglobljeno, da je niso trivializirali ali izpostavljali morebitnih za javno razpravo nepomembnih dejstev iz pritožnikovega zasebnega življenja.⁶⁰ Sodišče prve stopnje utemeljeno

⁵⁹ Izpodbijana sodba Okrajnega sodišča, 171. točka obrazložitve.

⁶⁰ Tudi vpliv na zasebno življenje je eden odločilnih kriterijev iz zadeve *Bédat proti Švici*.

ugotavlja, da so očitki pritožnika o senzacionalističnem in negativnem pisanju o tožniku osebno neutemeljeni in da tudi ni bilo objav pritožnikove zasebne, intimne komunikacije.⁶¹ Upoštevati je treba tudi veliko težo civilnopravne "sankcije", ki jo je zahteval pritožnik. Zlasti umik objavljenih člankov iz elektronskega medija in prepoved kakršnekoli uporabe prisluhov pritožniku za namen novinarskega dela bi v bistvu povsem preprečila poglobljeno javno razpravo o ozadjih prodaje družbe Mercator, ki je, kot navedeno, v velikem javnem interesu.

66. V obravnavani zadevi je po mnenju Ustavnega sodišča bila ustavna zahteva po pravičnem uravnoteženju človekove pravice pritožnika iz prvega odstavka 37. člena Ustave in ustavne pravice tožene stranke iz prvega odstavka 39. člena Ustave v izpodbijanih sodbah spoštovana. V njiju so ustrezni in zadostni razlogi za stališče, da se mora pritožnikova pravica do komunikacijske zasebnosti v okoliščinah primera umakniti pravici do svobode izražanja tožene stranke, ki je objavila serijo člankov, ki so reproducirali, povzemali in se drugače opirali na prisluhe, pridobljene v predkazenskem postopku zoper pritožnika. Izpodbijani sodbi ne kršita človekove pravice pritožnika iz 37. člena Ustave.

B. – IV.

Drugi očitki pritožnika

67. Pritožnik zatrjuje tudi kršitve 2., 22., 27. in 29. člena Ustave ter 6. člena EKČP. V skladu s prvim odstavkom 50. člena ZUstS Ustavno sodišče izpodbijane sodne odločbe preizkusi le glede vprašanja, ali so bile z njimi kršene človekove pravice in temeljne svoboščine. Ker 2. člen Ustave neposredno ne ureja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, temveč temeljni ustavni načeli pravne in socialne države, se nanj za utemeljevanje ustavne pritožbe ni mogoče sklicevati.

68. Predpostavka za vložitev ustavne pritožbe je tudi pogoj izčrpanosti pravnih sredstev po vsebini, kar pomeni, da mora pritožnik trditve o domnevnih protiustavnostih uveljavljati že v postopku pred pristojnimi sodišči.⁶² Iz ustaljene ustavnosodne presoje izhaja, da je pritožnik, skladno s subsidiarno vlogo Ustavnega sodišča, dolžan očitke o protiustavnosti predpisov zatrjevati v vseh vloženi pravnih sredstvih;⁶³ enako velja za očitke o kršitvah človekovih pravic z razlagami predpisov s

⁶¹ Glej podrobneje izpodbijano sodbo Okrajnega sodišča, 58., 108. in 112. točka obrazložitve.

⁶² Primerjaj na primer s sklepoma Ustavnega sodišča št. U-I-330/05, U-I-331/05, U-I-337/05 z dne 18. 10. 2007 (Uradni list RS, št. 101/07, in OdlUS XVI, 79) in št. Up-1320/20, U-I-481/20 z dne 6. 4. 2021.

⁶³ Glej na primer odločbo Ustavnega sodišča št. Up-1043/18 z dne 27. 10. 2022 (Uradni list RS, št. 151/22), 23. točka obrazložitve.

posamičnimi akti. Kar se tiče zatrjevanih kršitev človekovih pravic iz 27. in 29. člena Ustave, te temeljijo na pritožnikovih navedbah: (a) da bi lahko javno razkrivanje prisluhov iz "še nezaključenega kazenskopreiskovalnega postopka" škodilo interesom obrambe pritožnika v kazenskem postopku, saj ni bilo zagotovljeno, da se v preiskavi predlagane priče ne bi vnaprej seznanile z dokaznim gradivom, in (b) da je bil namen prispevkov novinarjev tožene stranke, da se pritožnika očrni v širši javnosti, kar naj bi škodilo domnevi njegove nedolžnosti. Očitki o kršitvi domneve nedolžnosti niso bili izčrpani niti v predlogu za dopustitev revizije, zato jih ni mogoče vsebinsko obravnavati. Pritožnik je v predlogu za dopustitev revizije sicer zatrjeval kršitev pravice do obrambe iz prve alineje 29. člena Ustave, vendar je ni zatrjeval v pritožbi zoper sodbo sodišča prve stopnje. Zato tudi teh očitkov ni mogoče vsebinsko obravnavati.

69. Pritožnik meni, da mu je bila kršena pravica do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave, ki med drugim prepoveduje samovoljen oziroma arbitraren odstop od ustaljene sodne prakse. Gre za zahtevo, da sodišče, če se odloči, da bo od uveljavljene sodne prakse odstopilo, razloge za to posebej obrazloži.⁶⁴ Pritožnik zatrjuje, da sta sodišči odstopili od ustaljene sodne prakse v zvezi z zahtevo po substanciranju dokaznega predloga za zaslišanje novinarjev tožene stranke. Pri tem se sklicuje na sodbo Vrhovnega sodišča št. II Ips 52/2006 z dne 9. 7. 2008.⁶⁵ Ustavno sodišče ocenjuje, da je ta očitek pritožnika neutemeljen. Pojasnilo iz izpodbijane sodbe sodišča druge stopnje (da dokazni predlog tožene stranke za zaslišanje novinarjev ni bil nespecificiran oziroma nesustanciran, saj je tožena stranka v 8. in 14. točki odgovora na tožbo podala povsem zadostno trditveno podlago glede izvedbe tega dokaza) ne odstopa od sodbe Vrhovnega sodišča, na katero se sklicuje pritožnik. Vpogled v 8. točko odgovora na tožbo tožene stranke (pod katero je dokazni predlog za zaslišanje treh njenih novinarjev) namreč pokaže, da je v tej točki tožena stranka podrobno obrazložila, zakaj je poročanje o ozadju prodaje družbe Mercator, kakor se nakazuje iz prisluhov in kakor je bilo prikazano v člankih, katerih avtorji so bile predlagane priče, v velikem javnem interesu, kar je tudi bilo očitno pravno upoštevno v tem sporu (primerjaj predvsem tudi 58. točko obrazložitve te odločbe). Iz ustavne pritožbe izhaja, da pritožnik uveljavlja kršitev pravice iz 6. člena EKČP le v povezavi s trditvami o kršitvah 22., 27. in 29. člena Ustave. Zato na ta očitek ni bilo treba posebej odgovarjati.

⁶⁴ Glej na primer odločbo Ustavnega sodišča št. Up-188/02 z dne 11. 12. 2003 (Uradni list RS, št. 134/03, in OdlUS XII, 112), 4. točka obrazložitve.

⁶⁵ V njej je Vrhovno sodišče poudarilo, da je substanciranje dokaznega predloga (določna navedba, ugotovitvi katerega dejstva dokaz služi in v čem je pravna relevantnost tega dejstva) del dokaznega bremena stranke in je podvrženo omejitvam iz 286. člena Zakona o pravnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 in 10/17 – ZPP).

70. Očitek Vrhovnemu sodišču, da je kršilo pravico iz 22. člena Ustave s tem, da ni dopustilo revizije, je pavšalen oziroma ne presega nestrinjanja s tem, kako Vrhovno sodišče razlaga zakonske pogoje za dopustitev revizije.

71. Ker kršitve človekovih pravic, ki jih zatrjuje pritožnik, niso podane, je Ustavno sodišče zavrnilo Ustavno pritožbo.

C.

72. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi prvega odstavka 59. člena ZUstS v sestavi: predsednik dr. Matej Accetto ter sodnici in sodniki dr. Rok Čeferin, Dr. Dr. Klemen Jaklič (Oxford ZK, Harvard ZDA), dr. Rajko Knez, dr. Neža Kogovšek Šalamon, dr. Špelca Mežnar, dr. Rok Svetlič in Marko Šorli. Odločbo je sprejelo s petimi glasovi proti trem. Proti so glasovali sodniki Jaklič, Svetlič in Šorli. Sodnik Svetlič je dal odklonilno ločeno mnenje. Sodnika Accetto in Čeferin sta dala pritrdilni ločeni mnenji.

dr. Matej Accetto
Predsednik